БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 172 (5064)
Воскресенье
Августын 25
1946 он

Сэн 20 мүнгэн

ВКП(б)-гэй айкомууд, партийна эхин организацинууд эмхидхэлэй-политическэ хүтэлбэреэ һайжаруулжа, дутуу дундануудаа зүбөөр шүүмжэлжэ, өөһэдынгөө дутуунуудта зохихо зүб тобшолол хэжэ, ударидахы үүргэеэ эрид дээшэлүүлхэ ёһотой.

Партийна организацинууд политическэ хүтэлбэрилэгшэд байха ёһотой

Манай парти болбол амгалан тайбан сагай айхабтар ехэ зорилгонуудые дүүргэжэ байна. Нүхэр Сталин болбол 1946 оной февралиин 9-дэ хэлэһэн түүхэтэ үгэ соогоо манай партиин ойрын сагта хэхэ хүдэлмэри шэнэ табанжэлэй түсэб соо элирхэйлэгдэхэ байна гэжэ хэлээ һэн. Энэ түсэб мүнөө баталагдаад, бэелүүлэгдэжэ байна. Манай партийна организацинууд дайн сэрэгэй хүшэр хүндэ үедэ арад ниитые хүтэлбэрилжэ, нилээд ехэ дүршэлтэй, эмхидхэлэй талаар нилээд бухэжэһэн, тосгойнгоо талаар ехэхэнээр ургаһан байха юм. Партиин хүдэлмэринүүдэй дайнай үеын гайхамшагта дүнгүүдэй нэгэн хадаа арад зонтой манай партиин холбоогой улам саашадаа бухэжэһэн, бүхы советскэ арадай морально-политическэ нэгэдэлэй улам бухэжэһэн ябадал болоно.

Үргэн ниитэ арад зон хадаа коммунистическэ партиин политика гээшэ ёһотой үнэн зүб политика мүн, парти болбол арад зоной амиһанай хэрэгые хамгаалагша мүн гэжэ хэрэг дээрэ ойлгожо мэдээ. «Дайн болбол манай советскэ байгуулалтада манай гүрэндэ, манай правительствода, манай коммунистическэ партида экзамен шэнгиин юумэ хэһэн ба тэдэнэй хүдэлмэриин дүнгүүдые гаргажа, танай хүнүүд ба эмхизургаанууд, тэдэнэй хэрэгүүд ба үдэр сагууд эдэ байна,—тэдэнэрээ анхаралтайгаар хаража абагты, тэдэнэрэй хэрэг ажалаарынь үгэхэ юумыень үгэгты,—гэжэ бидэнэртэ хэлэжэ үгэһэн шэнги байна»,—гэжэ нүхэр Сталин хэлэһэн байна. Энэ экзамениие партимнай ээрэгэй түрэтэйгөөр барижа гараа. Большевистскэ партиие ажалшан олониитэ өөрынгөө сэсэн мэргэн шалгардамал вождь ба эмхидхэгшэмнай гэжэ харадаг, «Өөрынгөө парти ба дүтын ба түрэл парти гэжэ тоолодог, тэрэниие үргэдхэлые ба бэхижүүлхые хүсэдэг, тэрэнэй хүтэлбэрилгэдэ хуби заяагаа һайн дураараа найдажа үгэдэг» гэһэн нүхэр Сталинай үгэнүүд шэнэ хүсэтэйгөөр ханхинан байнал.

Парти арад хоерой энэ нягта барисаан, эбдэршэгүй холбоонь дайнай үедэ үдэр бүри харагдажа байһан юм. Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүд манай Эхэ ороной илалтын түлөө фронт дээрэ хамтадаа дайлалдаһан, тылдэ хамтадаа шэн зориг тойгоор хүдэлмэрилһэн байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ парти арад хоерой нэгэдэлэй ургаһаниие харуулһан баримтануудай нэгэн хадаа ВКП(б)-гэй зэргэдэ манай ороной эрхим хүнүүдэй таһалгаряагүй орожо байһан ябадал болоно. Дайнай эхиндэ партиин зэргэдэ 3 миллион 800 мянган хүн байгаа. Мүнөө жэлдэ тэрэнэй зэргэдэ аяар 6 миллион шахуу хүн болонхой. Эдэ зургаан миллион эрхим түрүү хүнүүд хэды ехэ хүсэн гээшэб! Энэ ехэ хүсэнэй эмхидхэхэ, хүтэлбэрилхэ, хүмүүжүүлхэ хүсэниинь али тухай ехэ байһаниинь ойлгосотой.

Нүхэр Сталин болбол манай арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба саашадань хүгжөөхэ талаар шэнэ айхабтар ехэ зорилгонуудые парти болон арадай урда табиһан байна. Бидэнэр болбол манай Эхэ орондо дайсанай хэһэн шархануудые богонихон болзор соо эдэгээхэ, дайнай урда тээхи арадай ажахын хүгжэлтын хэмжээе хүсэхэ, энэ хэмжээе ойрын сагта ехэхэнээр үлүүлхэ, арадай материальна тэниглэн байдалые һайжаруулан дээшэлүүлхэ, советскэ гүрэнэй сэрэгэй-экономическа хүсэн шадалые үшөө ехээр бүхэжүүлхэ ёһотойбди.

Шэнэ зорилгонууд хадаа партийна организацинуудһаа улам ехэ эрилтэ табихань мэдээжэ. Партийна организацинуудай хүтэлбэрилхы, эмхидхэхы үүргын удхашанар улам ехэ болоно. Партийна организацинууд хадаа арадай ажахын шэнэ хүсэтэ дэбжэлтые толгойлхо, манай ороной саашадаа сэсэглэн һалбархын түлөө тэмсэлдэ үргэн олониитые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ байха ёһотой. Коммунист бүхэнэй үүргэшье мүн ехэ болоо.

Манай хүдэлмэриие һайжаруулха хэрэгтэ большевистскэ шүүмжэлэл хэхэ ябадалай удхашанарые мартажа болохогүй. Тиимэһээ дутуу дундануудые саг соонь шүүмжэлжэ байха хэрэгтэй.

Хаана партийна организацинууд эмхидхэлэй-политическэ хүтэлбэриие шадамар бэрхээр табижа шаданаб, тэндэл али бүхы ажал хүдэлмэри дээрэ амжалта, дэбжэлтэ туйлагдадаг байна.

Республикын аймагуудта эмхидхэлэй-политическэ хүтэлбэриие ВКП(б)-гэй зарим айкомууд тон муугаар бэелүүлнэ. Жэшээлхэдэ, ВКП(б)-гэй Хэжэнгын, Яруунын, Ториин, Байкало-Кударын айкомууд энэ талаар муугаар хүдэлмэрилөө. Ториин аймаг дотор гүрэндэ һү тушаалга таһалдуулагданхай.

ВКП(б)-гэй Байкало-Кударын айком (секретариинь нүхэр Мирошниченко) эмхидхэлэй-политическэ хүтэлбэри ябуулхын орондо, эһо тэдыгээр, хойрог нобшоор хүдэлмэрилнэ. Тус айкомой хүдэлмэрилэгшэд политическэ хүтэлбэрилэгшэд байһанаа мартажархеод, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй үүргые өөртөө даажа абаһан байха юм. Бүхы хүдэлмэрилэгшэдые эмхидхэн хүтэлбэрилхынгөө орондо Байкало-Кударын айкомойхид хооһон тоо мэдээ суглуулаад байдаг заншалтай юм. Тэдэнэр хүдөө-ажахын артелиин уставые эбдэжэ байһан ушарые харанагүй, колхозуудай ниитын ажахые бүхэжүүлхэ, колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар бүхэжүүлхэ талаар юумэ хэнэгүй. Элэ бүхы нобшо хойрог хүтэлбэри дээрэһээ, аймаг соонь бүхы түрэлэй малай хоролто ехэхэнээр гараһан байна. Малай тэжээл бэлэдхэлгэ тон муу ябуулагдана. Үндэр ургаса хуряалгын үндэһэ һуури болохо пар хахалалгые эсэстэнь хүртэр һайнаар эмхидхээгүй. Тэндэ пар хоердохео хахалалга тон муугаар хэгдэнэ. Таряа хуряалга мүн лэ тэсэшэгүй муугаар эмхидхэгдэнхэй.

Һаяхан ВКП(б)-гэй Обкомой бюро дээрэ ВКП(б)-гэй Байкало-Кударын айкомой хүдэлмэри тухай асуудал хэлсэгдэжэ, хэрбээ богонихон болзор соо хүдэлмэреэ шэнэдхэн табяагүй һаань, хатуу хэмжээ абтаха гэжэ тэрэ айкомойхидта һануулагдаһан байна. Тиимэһээ тус айкомой хүдэлмэрилэгшэд партиин урда өөрынгөө харюусалгые ойлгожо, зохихо тобшолол хэжэ, хүдэлмэреэ үндэһөөрынь һайжаруулха уялгатай.

ВКП(б)-гэй айкомууд, партийна эхин организацинууд эмхидхэлэй-политическэ хүтэлбэреэ һайжаруулжа, дутуу дундануудаа зүбөөр шүүмжэлжэ, өөһэдынгөө дутуунуудта зохихо зүб тобшолол хэжэ, ударидахы үүргэеэ эрид дээшэлүүлхэ ёһотой.

ВЛКСМ-эй ЦК-дэ

ВЛКСМ-эй ЦК-гэй шиидхэбэриин ёһоор пионерскэ отрядууд болон дружинануудай штабууд тараагдаба. Звенонуудай вожатануудые, отрядуудай, штабуудай, дружинануудай начальнигууд болон членүүдые томилон олохо ба пионерскэ организацинуудта приказуудые гаргаха системэ һэлгэгдээ.

ВЛКСМ-эй ЦК болбол пионерскэ организацинуудтай һунгалтануудые хэдэг болохые дурадхаба. Звеное толгойлогшоор—вожатый, отрядые толгойлогшоор—отрядай совет болон дружинануудые толгойлогшоор дружинануудай совет байха юм, тэдэнэр хадаа пионернүүдэй суглаанууд дээрэ нэгэ жэлэй болзортойгоор һунгагдаха болоно.

(ТАСС).

КОМБАЙНЕР НИКОЛАЙ КОКОРИН 8 ГЕКТАР НОРМЫН ОРОНДО ҮДЭР БҮРИ 13—14 га ХУРЯАНА. НҮХЭР КОКОРИНҺОО ЖЭШЭЭ АБАЖА ХҮДЭЛМЭРИЛЭЕ!

Республикын колхозуудаар таряахуряалгын ябаса тухай БМАССР-эй газартаряалангай Министерствын мэдээн

1946 оной августын 20.

Аймагууд	Ороohото культурануудые хадалга (процентээр)
Курумканай	33,7
Баргажанай	22,7
Кударын	18,7
Бичурын	17,1
Кяхтын	15,7
Прибайкальска	12,8
Тарбагатайн	11,6
Байкало-Кударын	9,2
Зэдын	8,7
Кабанскын	7,8
Сэлэнгын	7,6
Ториин	7,6
Иволгын	7,0
Заиграйн	5,3
Мухаршэбэрэй	4,9
Хориин	4,5
Хэжэнгын	2,4
Закаменай	1,3
Түнхэнэй	0,1
Яруунын	—
Хамта	9,5

Дээрэхи мэдээн дээрэһээ харахада, ороohото культурануудай таряа хадаха түсэб республика дотор оройдоо 9,5 процент дүүргэгдээд байна.

Курумканай аймаг түрүү һуури эзэлһээр. Кударын аймаг һүүлэй табан хоног соо темпэ удааруулан, хоердохи һуурия Баргажанай аймагта буляагдаба.

Юрэнхы дээрэ абаад үзэхэдэ, республика дотор августын 15-һаа 20 хүртэр миил 5,1 процент ургалта болоһон байна: Яруунын колхозууд аяар мүнөө хүртэр таряа хадажа эхилээдүй байһаар. Түнхэнэй, Закаменай, Хорин, Мухаршэбэрэй, Заиграйн ба бусад аймагуудай хэдэхэдэн колхозууд таряа хадажа эхилһэн болобошье, өөдтэй урагшаа ябанагүй. Заиграйн, Хориин, Хэжэнгын, Иволгын колхозууд таряагаа үни хада хадахаар болоһон аад, унжагайржал байба. Мүнөө болоходо эдэ аймагууд республика дотор эгээл гээгдэжэ ябана.

Бичурын, Зэдын, Заиграйн, Сэлэнгын ба үшөө хэдэн аймагууд нэгэшье гектарай таряа һүрилөөдүй байха юм. Тэрэшэлэн диилэнхи аймагууд таряа сохилгые тон хангалтагүйгөөр ябуулна. Кударын аймаг мүнөө болтор һүрилэлгэ, сохилгые эхилээдүй байха юм.

Хуряалгын хүдэлмэринүүдэй хангалтагүйгөөр үнгэргэгдэхэлөөр гүрэндэ таряа тушаалга нобшоржо байна. Таряа тушааха августын түсэбые дүүргэхэ болоһон колхозууд тон үсөөн.

Эдэ үдэрнүүдтэ таряа хадалгые шууд шангадхажа, һүрилэлгэ, сохилго, гүрэндэ тушаалгые забһартуулангүй ябуулха бүхы хэмжээнүүд абтаха ёһотой.

Комбайн, машина зэмсэг, гар хэрэгсэлнүүдые бараниинь хэрэглэжэ, колхоз бүхэнэй хуряалгые түргэдхэхэ ябадал нютагуудтахи партийна, советскэ, газартаряалангай органуудай мүнөөдэрэй эгээл шухала зорилго мүн.

Комбайнер Кокорин жэшээ харуулна

Николай Иванович Кокорин Сэлэнгын МТС-эй бүхы комбайнернүүдые илажа ябана. Энэ нүхэр Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо таряахуряалгада ороһон түрүүшын үдэрһөө хойшо нормоо үлүүлэн дүүргэхэтээ хамта, үнэтэ горючи арбилна. 8 гектар хуряахын орондо, Николай Кокорин үдэр бүри 13- 14 га хүргэжэ ябана.

Тэрэшэлэн Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо ургаса хуряажа ябаһан комбайнер З. Эрдынеев гэгшэ Н. Кокоринһоо гээгдэнэгүй.

Хуряалга дээрэ иимээр хүдэлмэрилжэ байһан эдэ хоерһоо комбайнернуудһаа үльгэр жэшээ абаха ёһотой.

П. Ангаров.

Хуряаһан таряагаа саг соонь тушааха

КЯХТА. (Манай тусхай корреспондентһээ). Ургаса хуряалгые болзортонь эхилһэн колхозууд гараһан лэ таряагаа гүрэндэ тушаажа байна. „Пограничник" колхоз 53 центнер шэлэмэл таряа бэлэдхэлэй пунктда тушаагаад, үшөө хэдэн центнер абаашахаар бэлэдхэжэ байха юм. Тэрэшэлэн „Улаан Табангуут", Ульяновай нэрэмжэтэ колхозууд хуряаһан таряагаа саг соонь тушаана.

Зүгөөр, зарим колхозууд хэдэ хэдэн гектар ургаса хуряажа абаһан аад, мэнэ һая болтор гүрэндэ нэгэшье центнер тушаагаадүй байха юм. Сталинай, Калининай нэрэмжэтэ, «Большевик» ба бусад колхозууд олохон гектарай ургаса хуряаһан байна. Теэд, эдэ колхозууд мүнөө хүртэр бэлэдхэлэй пунктнуудта нэгэшье килограмм таряа тушаангүй даража байха юм. Нэрлэгдэгшэ колхозуудай түрүүлэгшэнэр Данцаранов, Дамбаев, Цапин гэгшэд гүрэнэйнгөө урдахи уялгые хамагай түрүүн дүүргэхэ зорилгоёо мартаа гэжэ болохогүй, харин гүрэндэ эсэргүү ябадал гаргана гэхээр байна.

Б. ДЫМБРЫЛОВ.

Телефоноор абтаба.

Заһабарилхын орондо зайгуултажа ябана

Сэлэнгын машинно-тракторна станцида харьяатай колхозуудаар комбайнууд хүдэлмэрилжэ байна. Зүгөөр, хуряалгын түрүүшын үдэрһөө хойшо зарим комбайн ба тракторнууд эбдэржэ һаатана. Теэд, МТС-эй дэргэдэ эмхидхэгдэһэн нүүдэл мастерскойн хүдэлмэрилэгшэд эбдэрһэн трактор ба комбайнуудые саг соонь заһабарилхын орондо, харин машинаараа иишэ-тиишэ хүнүүдые мүнгөөр шэрэжэ зайгуултан ябанад.

Хуряалгые һаатуулжа байһан иимэ баримтые мэдэжэ байһан болобошье, МТС-эй директи энээндэ хэмжээ абаадүй байһаар.

Б. ЦОКТОЕВ.

НҮХЭД КОЛХОЗНИГУУД! МАЛДАА ТЭЖЭЭЛЭЙ БАТА БЭХИ БАЗА БАЙГУУЛХЫН ТУЛА ЭРШЭМТЭЙГЭЭР ТЭМСЭГТЫ

Түрүү колхозуудай сабшалан дээгүүр

„Красный боевик" колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Куренков, партийна организациинь секретарь нүхэр Сафонов) Бичурын аймаг соо эгээл түрүүлэн үбһэ сабшаха түсэбөө дүүргэһэн юм. Тиигэбэшье, энэ колхозойхид тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэреэ зогсоонгүй, үбһэ ногоо суглуулгаая үргэлжэлүүлһээр.

Тус колхозой сабшалан дээгүүр хүдэлмэрилжэ байһан хэдэн олон хүнүүд ажалдаа үнэн сэхээр хандаһанай ашаар, үбһөөр нэмэлтэ түлбэри абана.

Дээрэхи колхозуудай удаа Логовскиин нэрэмжэтэ колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Бутаков, партийна организациинь секретарь нүхэр Корытов) үбһэ сабшаха түсэбөө дүүргээ һэн. Мүнөө үедэ энэ колхозойхид, илангаяа малажалай хүдэлмэрилэгшэд нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэжэ байнхай.

Крупскаягай нэрэмжэтэ колхоздо үбһэхуряалгада ябадаг, 1 наһатай залуу комсомолка Ц. Цыбикмитова гэгшэ үдэрэйнгөө даалгабариие үргэлжэ үлүүлэн дүүргэдэг байна. Тэрэшэлэн түрүү колхознигууд Д. Трапезников, Г. Намдыков гэгшэд үбһэ гараар сабшаха зуураа, үйлэдбэриингөө бүтээсые зарим үдэрнүүдтэ 1,25 гектар хүргэдэг байха юм.

Мүнөө таряахуряалгые ябуулхатаяа нэгэн доро, дээрэхи колхозууд үбһэ тэжээл бэлэдхэлые үргэлжэлүүлһээр.

Л. АБИДУЕВ.

Эдэнэр мүрысөөндэ илаба

Адуу малдаа үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхын түлөө Яруунын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой членүүд социалистическэ мүрысөөндэ согтойгоор оролсоһон юм. Тэрээнтэй хамта тус колхозой правлени түрүүшүүлдэ үгэхын тулада шангай тусхай фонд байгуулһан байна.

Малажалай фермэнүүдэй олонхи хүдэлмэрилэгшэд энэ мүрысөөндэ илажа, хэдэ-хэдэн түхэриг мүнгэн шан абаа. Тэдэнэй дунда Ц. Сундарова, Б. Гончикдоржиева, Н. Нимаева ба бусад бии. Тэрэшэлэн түрүү колхознигууд Ц. Гончиков, Р. Холхоев. Д. Бадмаев, Ч. Аюров, Ц. Ламажапова ба бусад мүрысөөндэ илажа мүнгэн шан абаһан байна. Һүүлдэ гаргагдаһан дүнгөөр 15 түрүүшүүлдэ 933 түхэриг мүнгэн шан үгтөө.

Мүрысөөндэ эрхимлэһэн эдэ түрүүшүүл үбһэхуряалга дээрэ улам эршэтэйгээр хүдэлмэрилжэ байнад.

Р. МУНКУЕВ.

Малшад магтаалтайгаар хүдэлмэрилнэ

Балдан Жамсаравов гэгшэ Чесанын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой (Хэжэнгэ) малажалай бригадые хүтэлбэрилэн, үбһэ хуряалгада ябана. Тиихэ зуураа, нүхэр Жамсаравов малшадай ажалые зүбөөр эмхидхэжэ шадаһанай ашаар, бригадаяа магтаалтай болгобо.

Энэ бригада богони болзор соо 900 центнер үбһэ бэлэдхээ. Бригадын машинистнууд Бума Гончикова, Бима Гончикова гэгшэд 5 гектарай орондо үргэлжэ 7 га хүртэр сабшадаг байха юм. Тиигэжэ, эдэ машинистнууд ба мүн түрүү гар хажууршад колхозой дэргэдэхи Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэхэ эрхэ олобо.

П. Содбоев.

100 килограмм мёд

Кяхтын аймагай Усть-Хиранай сельсоведэй Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой зүгышэн нүхэр Е. И. Шульгина гэгшэ зүгын 45 бүлэ харууһалжа байдаг. Тэрээнһээ мүнөө 100 килограмм мед абаад байна?

Республикын колхозуудаар үбһэхуряалга ба силос даралгын ябаса тухай

БМАССР-эй газартаряалангай Министерствын мэдээн

1946 оной августын 20.

Аймагууд	Үбһэ сабшалга (процентээр)	Силос даралга (проц.)
Ториин	79,3	66,3
Б.-Кударын	78,0	23,6
Тарбагатайн	74,8	37,2
Кяхтын	73,7	66,8
Бичурын	73,3	24,1
Түнхэнэй	73,1	70,6
Иволгын	72,3	44,7
Закаменай	71,2	87,4
Мухаршэбэрэй	71,0	37,8
Зэдын	70,9	38,3
Кабанскын	70,2	51,9
Сэлэнгын	67,4	45,5
Заиграйн	65,4	44,5
Баргажанай	63,7	50,8
Прибайкальска	60,9	24,7
Кударын	54,4	18,4
Хэжэнгын	53,1	24,2
Хориин	49,1	25,9
Курумканай	47,3	27,6
Яруунын	33,8	24,2
Хамта:	60,9	44,7

Суглуулһан тэжээлынь үригдэжэ байна

Набша намаа гээшэ үхэр малай эдихэдэ шэмэтэй һайн тэжээлнүүдэй нэгэниинь юм. Гэбэшье, Заиграйн аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо (түрүүлэгшэнь нүхэр Дашиев) набша намаа суглуулжа, тэжээлэй бата бэхи база байгуулха тушаа шухала анхарал табигданагүй. Жэшээ гэхэдэ, тус колхоз 1400 центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэхын орондо, оройдоо 380 центнер суглуулһан байха юм. Тииһэн мүртөө суглуулһан тэжээлэйнь шанар тон муу байба.

Гадна бэлэдхэгдэһэн набша намаае һайнаар хадагалха тушаа хэнэйшье анхарлаггүй дээрэһээ энэ тэжээлынь үригдэн, тала дайдаар тараагдашажа байха юм.

Теэд, дээрэхи колхозой правлени үригдэжэ байһан үбһэ тэжээлые һайнаар харууһалха, хадагалха тушаа эрид хэмжээ абанагүй.

Ц. Цыленжапов.

Республикын һургагшадые шагналга

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй августын 20-ой Указаар хүүгэдые һургалга ба хүмүүжүүлгын хэрэгтэ амжалтатайгаар ба зоригтойгоор хүдэлмэрилһэнэй түлөө түмэрзамай һургуулинуудай бүлэг һургагшанар БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба.

Шагнагдагшадай тоодо: ст. Горхоной № 73 һургуулиин һургагша Б. Я Андрианова, Мишиха станциин № 82 һургуулиие даагша М. Н. Воднева, паровозо-бүтээлгын заводой № 67 һургуулиие даагша Б. П. Византийская, Улан-Удэ станциин № 65 һургуулиин ород хэлэнэй һургагша А. М. Городецкая, паровозо-бүтээлгын заводой № 6 үдэшын һургуулиин директор З. А. Есаулова, Наушки станциин № 93 һургуулиие даагша А. Е. Кочмарева, Мысовой станциин № 56 һургуулиин физикэ ба математикын һургагша Д. Я. Нодельман, Танхой станциин № 55 һургуулиин директор А. И Орлов ба бусад ороно.

Хамта дээрээ Хүндэлэлэй грамотаар түмэрзамай һургуулинуудай 43 һургагшад шагнагдаба.

* * *

Арадай гэгээрэлэй хэрэгтэ амжалта туйлаһан ба хүүгэдые һургаха ба хүмүүжүүлхын тула габьяата ажал хэһэнэй түлөө БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1946 оной августын 21-эй Указаар республикын һургуулинуудай 65 һургагшад БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна.

Шагнагдагшадай дунда Улан-Удэ городой №1 хүбүүдэй дунда һургуулиин директор И. П. Арский, Заиграйн дунда һургуулиин һургагша М. И. Андреева, Ториин аймагай Доодо-Бургалтайн хүсэдбэшэ дунда һургуулиин һуралсалай таһагые даагша Д. Л. Бадмаев, Хориин аймагай Саннomыскэ эхин һургуулиие даагша Баулина, Закаменай аймагай Санагинска НСШ-гэй һургагша С. Н. Балдаруев ба бусад ороно.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ПАРТОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ СЕКРЕТАРЬНУУДАЙ СЕМИНАР БОЛОБО

ВКП(б)-гэй Сэлэнгын айкомой бюрогой шиидхэбэриин үндэhөөр, Сэлэнгын МТС-эй харьяата колхозуудай дэргэдэхи партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай кустовой семинар-зүблөөн hаяхан болобо. Эндэ партийна эхин организацинуудай секретарьнуудhаа гадна, агитколлективүүдые хүтэлбэрилэгшэд ба колхозуудай клубые даагшанаар байлсаба.

Тус семинар зүблөөн дээрэ ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие таряа хуряалгын үедэ эрхилхэ тухай асуудалаар ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр П. Д. Будаев элидхэл хэбэ. Уласхоорондын оршонбайдал тухай асуудалаар парткабинедые даагша нүхэр Цыбикжапов hонирхолтой лекци уншаhан байха юм.

СССР-эй арадай ажахые hэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ Сталинска табанжэлэй түсэбэй экономическа зорилго тухай асуудалаар семинар үнгэргэгдөө. Тус семинарта хамта дээрээ 27 хүн хабаадалсаhан байнад.

Загастайн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой партийна бюрогой секретарь нүхэр Ж. Цыдыпов болбол парторганизациин агитаторнууд үбhэ ба таряа хуряалгын үедэ колхозингуудай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие ямараар хэжэ байhан ба социалистическэ мүрысөөнэй ябасые хайшан гэжэ харуулдаг тухайгаа зүблөөндэ хабаадалсагшадта дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ, өөрынгөө хүдэлмэриин дүй дүршэлые харуулба.

Сталинска табанжэлэй түсэбэй экономическа зорилгонууд тухай ВКП(б)-гэй айкомой партийна кабинедые даагша нүхэр Цыбикжапов ехэхэн hонирхолтой лекци уншажа, семинарта хабаадалсаhан партийна эхин организацинуудай секретарьнууд, агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэд болон колхозно клубые даагшанарта хангалтатай туhаламжа үгэhэн байгаа.

Партиин айкомой секретарь нүхэр Будаевай элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэнүүд боложо, зарим партийна организацинуудай хүдэлмэридэхи ехэхэн дутуу дунда зүйлнүүдые элирүүлхэ зуураа, энэ дутуу дундануудые усадхаха тушаа дэлгэрэнгы хэмжээ-ябуулгануудые хараалhан шиидхэбэри баталан абаhан байнад.

П. АНГАРОВ, Сэлэнгын МТС-эй парторг.

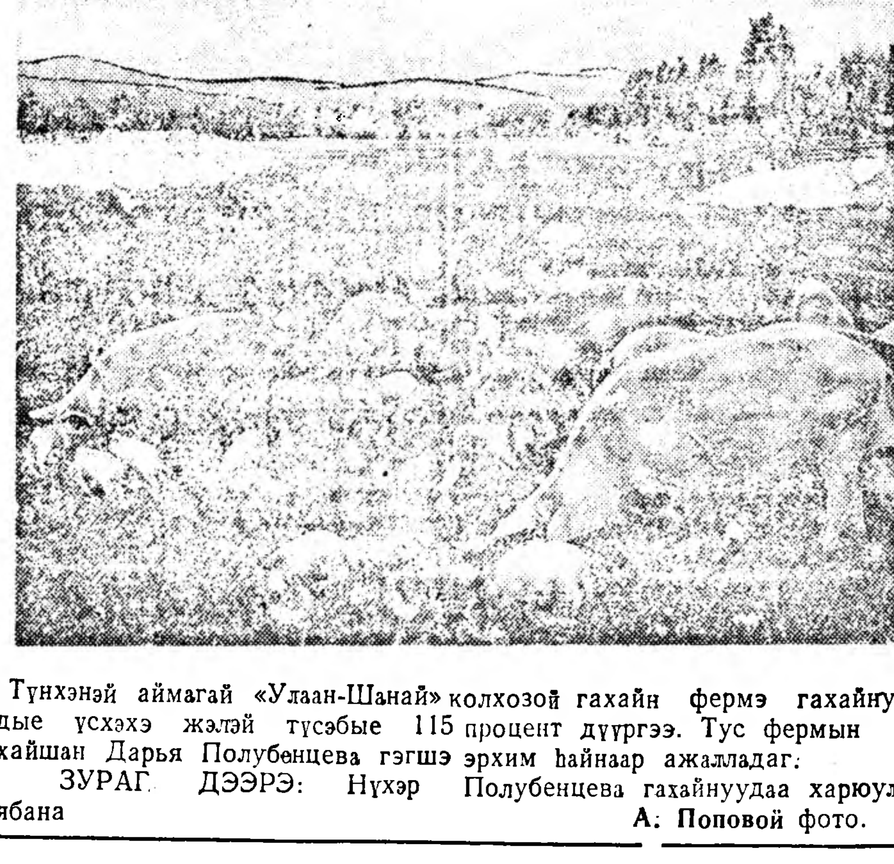

Түнхэнэй аймагай «Улаан-Шанай» колхозой гахайн фермэ гахайнуудые үсхэхэ жэлэй түсэбые 115 процент дүүргээ. Тус фермын гахайшан Дарья Полубенцева гэгшэ эрхим hайнаар ажалладаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Нүхэр Полубенцева гахайнуудаа харюулжа ябана. **А. Поповой фото.**

ЦЕМЕНТЫН ЗАВОД БАРИЖА ЭХИЛЭГДЭБЭ

Кабанскым аймагта Хамар дабаанай баруун хажууда Бурят-Монгол соо эгээл томо болохо цементнэ заводые барилгын хүдэлмэри эхилэгдэбэ. Энэ завод жэл соогоо зуун мянган тонно цемент үйлэдбэрилэн гаргаха хүсэтэй байха юм. Энэ заводые барилга 1947 ондо дүүргэгдэжэ ашаглалгада тушаагдахаар түсэблэгдэбэ.

Цемент үйлэдбэрилхэ базые шэнжэлжэ тодорхойлоод байхада, шэнэ баригдаhан завод саашадаа цемент үйлэдбэрилгые үшөө ехэдхэхэ арга-боломжотой байна гэжэ тодорхойлогдоо. Энэ халаа манай республикада эхилэгдэhэн томо томо барилгануудые эгээл шухала материалаар хүсэд хангаха байhаниинь лабтай.

Гэбэшье, нютагай ажаүйлэдбэриин Министерство заводой барилгые тон аалихан ябуулжа байна. Хүдэлмэриин хүсөөр хангагдаагүй дээрэhээ барилгын түсэб дүүргэгдэнэгүй. Мүн лэ барилгада хэрэглэгдэхэ материалнуудые бэлэдхэл ехээр унжагайруулагдана.

А Тарский.

Заиграйнхид hү, тоhо тушаалгые унжагайруулна

Мүнөө hү бэлэдхэхэ ябадалай шиидхэхы үе үнгэржэ байна. Гэбэшье, Заиграйн аймаг дотор hү, тоhо тушаалга унжагайрhаар. Аймагай хүтэлбэрилхы эмхизургаанууд hү, тоhо тушаалгые шангадхаха талаар шухала хэмжээ абадаггүй, гүрэндэ харша ябадал гаргаhан баримтануудтай хүсэд тэмсэдэггүй байха юм. Бэлэдхэлэй Министерствын аймагай түлөөлэгшэ нүхэр Цыренов гэгшэ hү, тоhо тушаалгын кампаниие унагааhан дээрэhээ тушаалhаа сүлөөлэгдэбэ.

Һүүлэй мэдээгээр, аймагай колхозууд гүрэндэ hү, тоhо тушааха түсэбөө—39,1 процент, колхознигууд, хүдэлмэришэд ба албахаагшад — 62 процент дүүргэhэн байна. Старо-Брянска сельсоведэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз түсэбөө миил—25 процент, Тельманай—27,9 Ворошиловай—24 процент, „Красный партизан" колхоз—24 процент дүүргэжэ, аймаг соо хамагай hүүлдэ шэрэгдэнхэй.

Верхне-Тальцын, Доодо-Илькиин, Дабаатын, Доодо-Курбын ба Усть-Курбын сельсоведүүд hү, тоhо тушаалгые бүри ехээр унжагайруулна. Тэрээнhээ гадна, мүнөө болтор hү, тоhо тушаажа эхилээдүй колхознигууд ба хүдэлмэрилэгшэд байха юм.

Һү, тоhо бэлэдхэлые дары түргэдхэжэ, энэ шухала хэмжээ-ябуулгые дүүргэхын түлөө заиграйнхид шанга хэмжээ абаха ёhотой.

Ц. Цыремпилов.
(Манай корреспондент.)

НЮДЭ ДАЛДАЛХА ЯБАДАЛТАЙ ЭРИД ТЭМСЭХЭ

„Республикын колхозуудаар үбhэхуряалга ба силос даралгые үнгэргэхэ тухай" БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй Обкомой бюрогой байгша оной Июниин 19-эй тогтоол соо үбhэ тэжээлые саг соонь тодо hонороор бүридхэл хэхэ ябадал тон шухала гэжэ тусгаар тэмдэглэгдэhэн байгаа. Бригадирнууд ба фермые даагшад хуряагдаhан талмай, бэлэдхэгдэhэн үбhэн ба силосые үдэр бүри, мүн колхозуудай түрүүлэгшэнэр 10 хоног соо нэгэ дахинhаа үсөөн бэшэ нюурааран тушаажа абаха ба тэжээлые саг соонь оршолхо, харууhалха ёhотой гэжэ энэ тогтоол соо бэшэгдэhэн байна.

Энэ эрилтые дүүргэхэ гээшэ тусгаар удхашанартай байха юм. Бэлэдхэгдэhэн тэжээлые зүбөөр ба саг соонь бүридхөөгүй дээрэhээ, нёдондо жэлдэ зарим бригадирнууд, фермэнүүдые даагшад ба колхозуудые хүтэлбэрилэгшэд үбhэ тэжээлые хииhээ абажа ехэдхэжэрхиhэн байгаа hэн. Энэ хадаа эсэстээ болоходо, колхозой адуу малые үбhэ тэжээлээр дутааха ябадалда шууд хүргэhэн байна.

Гэбэшье, нёдондоной алдуунуудые зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд дахяад дабтажа ба гүрэниие мэхэлхэ hэдэлгээ үргэлжэлүүлhээр байха юм. Иволгын аймагай „Майн I" колхозой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд эгээл иимэ мэхэ гохотой хэрэг хэжэ байhаниинь элирээ. Колхозой правлениин түрүүлэгшэ Загузин, МТФ-е даагша Андреев, таряанажалай бригаднуудай бригадирнууд Кузнецов, Москвитин колхозой счетовод Шмелев, гэгшэд үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ мэдээе ехэдхэжэ хуурмагаар хүргэн, нюдэ далдалжа, бэлэдхэгдээгүй байhан аяар 605 центнер үбhэ, 24,4 тонно силос мэдээн соо хииhээ оруулhан байшоо.

Ходоодоо ба бүхы юумэдэ гүрэнэйнгөө үмэнэ үнэн сэхэ байха ба гүрэнэй жаяг заршамые шангаар сахиха уялгаяа мартажархиhан дээрэhээ „Майн I" колхозой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд гүрэниие мэхэлхэ иимэ муухай замда оробо.

Һаяхан ВКП(б)-гэй Иволгын айкомой бюро нюдэ далдалжа байhан дээрэхи колхозой түрүүлэгшэ Ф. Загузин ба колхозой партийна эхин организациин секретарь А. Загузин гэгшэдтэ шанга зэмэ тохобо. Таряан ажалай бригадын бригадирнууд Кузнецов ба Москвитин гэгшэдэй зүгhөө гаргагдаhан гэм зэмые энэ дороо зүбшэн хэлсэхыень колхозой правленидэ дурадхагдаа. Силосой мэдээе ехэдхэжэ хэhэн МТФ-е даагша Андреев ба колхозой счетовод Шмелев гэгшэдэй хэрэгые ... гэжэ, хуулиин харюусалгада ... баадуулхыень аймагай прокурорто даалгагдаhан байна.

ВКП(б)-гэй айкомой бюро болбол колхозуудай үбhэ тэжээл бэлэдхэhэн тоо бүридхэлые шалгажа, хэрбээ нюдэ далдалhан баримтанудай байбал, гэмтэ нюурнуудые шанга харюусалгада баадуулха хэмжээнүүдые абахыень аймагайнгаа хабаатай эмхизургаануудые уялгалба.

Тэрэшэлэн гүрэниие мэхэлhэн иимэрхүү баримтанууд Сэлэнгын аймагай Тельманай, XVIII партсъездын, Кировэй нэрэмжэтэ колхозуудаар үзэгдэhэн байха юм. Эдэ колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба бригадирнууд хуряагдаhан үбhэ болон дарагдаhан силосые саг соонь тушаажа абадаггүй байгаа. Энэ хадаа нюдэ далдалха ябадалда хүргэбэ.

Бичурын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой правлени 5... тонно силос дарагдаа гэжэ аймагай гүйсэдкомдо мэдээ хүргөө hэн. Үнэндөө энэ колхоз мүнөө жэлдэ нэгэшье тонно силос дараагүй байhан аад, недондо хэhэн силосоо мэдээн соо оруулhан байба.

Дээрэ дурсагдаhан иимэ ушар байдалые саашадаа яаба хээбэшье гэсэшэгүй. Гүрэниие мэхэлхэ ябадалтай эрид шанга тэмсэхэ хэрэгтэй. Үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ нюдэ далдалhан гэмтэ нюурнуудта эгээл шанга зэмэ тохогдохо байна. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр колхозно ниитын малажалые хүгжүүлхын түлөө оролдоно бэшэ, харин 1946—47 онуудта үхэр малаа үбhэ тэжээлээр дутаажа, гарзалуулха hэдэлгэ хэнэ гээшэ.

* * *

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ нюдэ далдалха ябадалнуудай гараhан иимэ баримтануудтай дашарамдуулан, ВКП(б)-гэй Обком болбол байгша оной сентябриин 1 хүртэр аймагай бүхы колхозуудаар үбhэ тэжээлые тодо hонороор шэгнэжэ шалгаад, үбhэ тэжээлэй тоое ехэдхэhэн ушарнуудай тохёолдобол дүнгүүдыень заhажа, гэмтэ хүнүүдые шанга харюусалгада хабаадуулхыень ВКП(б)-гэй айкомуудта дурадхаба. Сентябриин 1 хүртэр колхозуудаар бэлэдхэгдэhэн бүхы тэжээлые малажалай фермэнүүдтэ актаар тушаажа, тэжээлые колхозой правлениин зүбшөөлгүйгөөр гаргашалха ябадалые хориможолхо гэбэ. Тэрээнтэй хамта, ВКП(б)-гэй Обком болбол үбhые hайнаар харууhалха, hүринүүдые хоройлхо ба малда эдюулхэгүй ябадал хангаха тухайнь тусгаар дурадхажа зааба.

Жаяг заршамгүй коммунистнууд

Коммунистнууд болбол гүрэнэй ба партийна жаяг заршамые хатуугаар сахиха, даалгабарита хүдэлмэри дээрээ имагта жэшээтэ hайнаар хүдэлмэрилхэ, социалистическэ үмсые нюдэнэйнгөө сэсэгы мэтээр гамнаха ёhотой байгаа. Иигэжэшье бидэнэрhээ манай партиин Устав эринэ гээшэ.

Гэбэшье, энэ заабариие дүүргэдэггүй зарим коммунистнууд Сэлэнгын аймагай партийна организацида олон бии. Жэшээлхэдэ, тус аймагай Леспромхозой дэргэдэхи партийна эхин организациин ба тэрэнэй коммунистнуудай hэрэмжэгүйгөөр хүдэлмэрилhэн дээрэhээ, леспромхозой ОРС-ын зарим хүдэлмэрилэгшэд гүрэнэй зөөриие үрихэ ба үбэршэлхэ гэхэ мэтын хуулида харша ябадал гаргана. Энэ оной январиин 1-эй мэдээгээр 180.000 түхэригэй үрилтэ болоhон байгаа. Энээниие усадхаха талаар ямаршье хэмжээ-ябуулгануудые абаагүй байhан дээрэhээнь, үнгэрэгшэ долоон hарын туршада 30 гаран мянган түхэригэй үрилтэ хэгдээд, энэ харша ябадал үргэлжэлhөөр. Тус ОРС-ын начальник Вставский гэгшэ сүүдлүүлэгдэбэшье hаа, тэрэнэй үлөөhэн зарим нэгэн „кадрнууд" хуули буса ябадал гаргаhаар байна.

Мүн „Райзаготскот" конторын бухгалтер П. Адамович гэгшэ 21.000 түхэриг гүрэнэй зөөри үбэршэлhэн байгаа. Теэд, тэрэнэй hамган Дарья Михайловна гэгшэ ВКП(б)-гэй Сэлэнгын айкомой эмхидхэлэй-инструкторска таhагай инструкторай тушаалда ажаллажа байха юм. Энэ инструктор саг үргэлжэ материальна талаар муу байнабди гэжэ хэлэдэг hэн. Тиигээд тэрэнэй үбгэн Адамович хадаа үшөө 1941-1945 онуудhаа эхилжэ гүрэнэй зөөридэ зоргоороо ородог болоhон байгаа. Дарья Михайловна хадаа инструкторай тушаалда хүдэлмэрилхэдөө ажаүйлэдбэриин предприятинуудай, тэрэ тоодо „заготскотын" партийна организацида туhаламжа үзүүлхэ ёhотой байгаа.

Теэд энэ инструкторай туhаламжаар тус организациин хүдэлмэрилэгшэд гүрэнэй зөөриие үбэршэлхэ замда оробо гэхэдэ алдуу болохогүй.

ВКП(б)-гэй айком ба тэрэнэй эмхидхэлэй-инструкторска таhагые даагша нүхэр Еранский болбол энээн тушаа дары хэмжээ абаха бэзэ гэжэ найданабди.

Ц. Бадмацыренов.

Воскресник үнгэргэбэ

Бабушкин городой комсомолецууд хамта 40 хүн Посольско сельсоведэй Чкаловай нэрэмжэтэ колхоздо гаража воскресник үнгэргэбэ. Эдэнэр тус колхозой таряа хуряалгын хүдэлмэридэ туhалхаhаа гадна, малай тэжээл бэлэдхэхэ ябадалдань хамhалсаhан байна.

Шэнэ номууд

Бургэзаар эрхилэгдэн хэблэгдэжэ байгаа «1946—1950 онуудта РСФСР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ ба hэргээн бодхоохо табанжэлэй түсэб тухай хуули»ород ба бурят хэлэнүүд дээрэ хэблэгдээд, hаяар худалдаанда гаргагдахаа байна. Мүн эхин hургуулиин хоёрдохи классада үзэхэород хэлэнэй ном хэблэлhээ гаргагдахань.

АГИТАТОРНУУД БА ПРОПАГАНДИСТНУУДТА ТУҺАЛАМЖА

СССР-эй БАЙГААЛИИН БАЯЛИГУУД

СССР-эй экономическа хүсэ шадалай гол факторнуудай нэгэниинь манай ороной байгаалиин баялигууд болоно. Советскэ Союз элдэб үнгын байгаалиин баялигуудаар дэлхэйн ямаршье гүрэнhөө баян гээшэ.

Бидэнэр минеральна түлишэ болохо шулуун нүүрhэ, нефть, торф, сланецууд, байгаалиин газуудай барагдашагүй запастай байнабди. Мүнөөнэй манай хэрэглэлэй хэмжээгээр тоолобол 10 мянган жэлдэ хүрэхэ нүүрhэнэй запасууд тоологдожо байна. Манай ороной газарта түмэрэй рудагай угаа ехэ запасууд бии. Гансал Курска магнитна аномалиин түмэрэй кварцидуудай баялигууд бүхы капиталистическэ дэлхэйн запасуудhаа ехэ болохо юм. Үнгэтэ ба хомор руданууд баялигууд манайда угаа ехэ. Сибириин, Уралай, Алас Дурна зүгэй тайга газарнуудта алта ба платинын шэнэ шэнэ баялигуудые олообди. Бидэнэр химическэ түүхэй эдүүдышье, барилгын материалнуудыешье (гранит ба мергельhээ эхилээд элдэб үнгын мрамор ба гоё hайхан шулуунууд хүртэрөө) ондоо гүрэнүүдhээ асаангүй байжа шадахабди. Хибинскэ хадануудтахи апатит (фосфор) гү, али Соликамскын калийна дабhа малтамалай газарнууд бүхы дэлхэй дээрэ эгээл баялиг газарнууд болоно. Бидэнэр ой модоор баямди. Тэндэ үнэтэ арhатай элдэб ан арьhатан байдаг. Манай ороной газар дайдые 14 далайнууд ба хоер океанууд хүреэлдэг байна. Дэлхэйн түмбэрсэгэй ехэхэн гол мүрэнүүд манай Эхэ ороной газар дайдые уhалжа ба электростанцинуудай хүсэтэ турбинануудые хүдэлгэн эрьюулжэ байдаг. Уhанай энергиин ниитэ запасаар бидэнэр дэлхэй дээрэ нэгэдэхи hуури эзэлнэбди.

Советскэ дайлайнууд ба гол мүрэнүүд загаhа ба далайн ангуудаар бусад оронуудай далайнууд ба гол мүрэнүүдhээ баян гээшэ. Азовско далай ба Хойто Каспи загаhаар илангаяа баян юм. Осетр, белуга, белорыбица, себрюгэ гэхэ мэтэ үнэтэ загаhад болон сибирскэ гол мүрэн ба нуурнуудта байдаг—нельмэ, максун, омуль —эдэ гансал Советскэ Союзда бии юм.

Манай байгаалиин баялигуудта российска гайхамшагта хара газарай үргэн ехэ дайда оролсохо байна. Сагай уларилай ондо ондоо байhан ушар манай орондо хүдөө ажахын ямаршье hалбариие—хойто газарта оро үсхэхэhөө эхилээд субтропическа сэсэрлигүүд ба сайн плантацинуудые ургуулха хүртэрөө,—бултыень хүгжөөхын арга-боломжо олгодог.

Байгаалиин эдэ бүхы баялигууд революциин урдахи жэлнүүдтэ багаар ашаглагдадаг ба хүсэд элирүүлэгдээгүй байгаа. Тиихэ үедэ ажаүйлэдбэри багаар хүгжэнги байгаашье hаа, минеральна түүхэй эдүүд Россида ехэ үнэтэй байhан юм. Металлнууд, химикалинууд ба бусад хилын саанаhаа асарагдадаг байhан юм.

Агуу ехэ Октябрьска социалистическэ революциин hүүлээр правительство болбол манай ороной газарые шэнжэлэн үзэхэ хэрэгтэ тусхай анхарал хандуулаа. Хэдэн мянган геологическа экспедицинүүд Советскэ Союзай газар дайдые шудалан үзэжэ, хэдэн олон үнэтэ баялигуудые олоhон байна. Тэдэ баялигууд социалистическэ байгуулалтада үргэнөөр ашаглагдадаг болоо.

Шэнэ Сталинска табанжэлэй түсэб тухай Хуули болбол Союзай байгаалиин баялигуудые шудалха талаар угаа ехэ юумэ хараалаа.

Дүрбэдэхи табанжэлэй үедэ шэнэ электростанцинуудые барилга илангаяа үргэн далайсатайгаар ябуулагдаха юм. Тэрээнтэй хамта, хүдэлжэ байhан электростанцинууд үргэдхэгдэхэ байна. Табанжэлэй hүүлшын жэлдэ электростанцинуудай ниитэ хүсэ 1940 ондо хүдэлмэрилжэ байhан бүхы электростанцинуудай хүсэнhөө хоер дахин ехэ болохо.

Түргэн урадхалтай ба ехэ уhатай олон гол мүрэнүүд дээрэ электростанцинуудые бариха хэрэгтэй болоно. Түргэн урадхалта Кура мүрэн дээрэ Мингечаурска гигант, Кама, Волга мүрэнүүд дээрэ, Горький шадар, Ока, Свирь, Нарва, Уфа, Сыр-Дарья мүрэнүүд ба Севано-Зангска габсан дээрэ болон бусад газарнуудта шэнэ гидростанцинууд баригдажа хүдэлмэрилжэ эхилхэ байна. Далайн уhанhаа 2 мянган шахуу метр дээрэ газарта байhан Арменидэхи Севан нуур илангаяа hонирхолтой гээшэ. Энэ Нуурта хэдэн арбаад багахан хадын горхонууд ба булагууд урдажа ородог. Севан нуурhаа гансал багахан гол —Занга доошоо урдадаг. Энэ Занга голой урадхал дээрэ угаа ехэ хүсэтэй гидроэлектростанцинууд бодхоогдожо байна.

Дайсанай hандаргаhан бүхы гидроэлектростанцинуудые, тэрэ тоодо манай омгорхол болохо Днепрогесые hэргээн бодхоохо хэрэгтэй байна Днепрогес 1946 ондо ток үгэжэ эхилхэ юм.

Шулуун нүүрhые малтажа гаргалга дайнай урдахида орходоо 1,5 дахин ехэ болохо ёhотой. Тиихэтэй хамта Донбассай хуушан шахтануудые гансал hэргээн бодхоохо бэшэ, мүн шэнэ шэнэ олон шахтануудые хуушан бассейнүүдтэ ба нүүрhэтэй шэнэ районуудта бариха хэрэгтэй.

Шэнэ табанжэл болбол Алас Дурна зүгтэ Бурейнскэ, Экибастуз (Казахстанда), Куюргаза (Башкирска АССР-тэ), Узгэн (Киргизскэ ССР-тэ) ба Баруун Украинын баялиг газарнуудай шулуун нүүрhые ажаүйлэдбэридэ үргэнөөр ашаглаха арга-боломжо нээжэ үгэнэ. Бурейнскэ шэнэ малтамалай газар тухай нүхэр Сталин үшөө партиин XVII-съезд дээрэ хэлэhэн байгаа. Һаяын сагта Бурейнскэ бассейн Комсомольско-на-Амуртахи металлургическа заводто нүүрhэ үгэхэ юм.

Хэдэн олон шэнэ шахтанууд Кузбасста, Карагандада, Воркудта, Дунда Азида, Урал дээрэ ба Закавказьеда баригдажа байна.

Воркудай шахтанууд полярна областиин заха дээрэ юм. Энэ малтамалай газарые ажаүйлэдбэридэ үргэнөөр ашаглаха ябадал Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үедэ эхилhэн байгаа. Табанжэлэй түсэбэй ёhоор воркутинска нүүрhэ Ленинград шадар байгуулагдаха шэнэ металлургическа комбинадта хэрэглэгдэхээр абаашагдаха байна.

Нефть малтан гаргадаг ажаүйлэдбэридэ шэнэ скважинануудые ашаглахын тула бэлэдхэлэй хүдэлмэринүүд үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэхэ байна. Нефть малтан гаргалга Башкирида, Кама, Волга дээрэ, Печера мүрэнэй шадар, Дунда Азида, Сахалинда Украинада илангаяа ехэ болгогдохо ёhотой.

«Хоердохи Баку» гэжэ районие ёhоороо «нэгэдэхи гэжэ нэрлэхэ хэрэгтэй байгаа, юундэб гэхэдэ эндэхи нефтиин запасууд Апшеронско хахад аралай запасуудhаа нилээд баян юм. «Хоердохи Бакугай» газарта хара алта гээшэ бүхы Хойто, Центральна болон урда Америкын запасуудhаа ехэ юм.

Табанжэлэй үедэ нефть дамжуулха шэнэ соргонууд табигдаха байна. Тэрэ соргонуудаар нефть болбол нефть болбосоруулдаг заводуудта урадхуулагдаха байна. Үндэр шанартай авиционно бензин үйлэдбэрилгэ нилээд ехэ ургаха юм.

Белоруссида ба Прибалтикын союзна республикануудта торф ашаглаха ябадал үргэдхэгдэхэ байна.

Үнэтэй горючи сланецууд Ленинградска область ба Эстонско ССР-тэ үшөө ехэ үргэнөөр хэрэглэгдэхэ болоно. Эндэ газификаци ба сланценуудhаа газ гаргаха ябадал ходоодоо хүгжөөгдэхэ байна. Тиигэжэ абтаhан газ Ленинградые хангахын тула дамжуулагдаха юм.

Эсэстэ, манай түлишын ажахые байгаалиин носодог газуудые шудалха ябадал нилээд ехэ баяжуулха байна. Саратов шадарай малтамалай баян газарнууд дүүрэнээр ашаглагдаха болоно. Мүнөө жэлдэ саратовска газ дамжуулдаг соргонуудаар Москвада хүргэгдэхэ байна.

Хара металлургиие хүгжөөхэ талаар нүхэр Сталинай хараалhан ехэ перспективэнүүд түмэрэй рудагай базые бүхы аргаар үргэдхые уялгална. Тиимэ дээрэhээ хуушан бассейнүүдтэ (Кривой Рог, Керчинскэ хахад, Тула, Липец) руда малтан гаргалгые hэргээн байгуулха ба саашадань ургуулхатай хамта, шэнэ районуудые: Курска магнитна аномали, Горно Шори, бага Хинган, Дашкесан мэтэ шэнэ районуудые ажаүйлэдбэриин хэрэгтэ шудалхаар хараалагдана.

Үнгэтэ металлургиин түүхэй эдүүдэй ресурснуудые ашаглалга ба хомор металлнуудые үйлэдбэрилгэ Казахстанда (Дзерказган), Урал дээрэ, Таджикистанда, Арменидэ, Хойто Кавказда, Зүүн Сибирь ба бусад районуудта илангаяа үргэнөөр ябуулагдаха байна.

Чиатура ба Никопольдо марганец малтан гаргалга урданайхидаал адляар ургаха байна.

Шэнэ табанжэл болбол руданууддай шанарые hайжаруулха ба рудатай түүхэй эдүүдые хүсэдөөр ба зүбөөр ашаглаха ябадалые хараална.

Химическэ түүхэй эдүүдэй малтамалай шэнэ газарнуудые ашаглаха, Баруун Украинада калийна дабhа малтан абаха, Кара-Таугай хада уулануудтахи фосфорит абаха ба бусад хүдэлмэринүүдые табанжэлэй түсэб хараална.

Модо бэлэдхэл, модо урадхуулхада илангаяа hайн гол мүрэнүүд болохо Хойто Двина, Печера, Кама, Вятка, Белая, Ветлуга, Унжа, мүн тэрэшэлэн Баруун Сибириин ба Дурна зүгэй районуудта улам саашадаа хүгжөөгдэхэ юм. Шэнэ табанжэлдэ модо бэлэдхэл ба зөөлгые механизацилха хэрэгтэ тусхай анхарал хандуулагдана.

Империалистическэ Япониие илаhанай эсэстэ зүүн зүгтэ манай хилэнүүдэй хубилhантай хамта, Урда Сахалинда ба Курильска аралнуудай районда далайн загаhа бариха ябадалые үргэдхэхэ ехэ арга-боломжонууд бидэндэ нээгдэнхэй. Сахалинай урда хубида Маока гэжэ порт бии. Тэндэхи уhа үбэлдөө хүрэдэггүй юм. Энэ болбол Алас Дурна зүгтэ загаhа барилгын сезониие ехэ болгохо арга манай суднануудта олгоно.

С. РОГОВИЧ.

(«Огонек» гэжэ журнал).

БҮГЭДЭНИИТЫН ҺУРАЛСАЛ ТУХАЙ ХУУЛИИЕ БЭЕЛҮҮЛЖЭ, ҺУРГУУЛИНУУДАЙ ҺУРАЛСАЛ БА ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН ШАНАРЫЕ ҮНДЭҺӨӨРЫНЬ ҺАЙЖАРУУЛХА

...УРГАЛГА БА ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИИН ШАНАРЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

...Прибайкальска аймагай Ильинскэ сомоной ...ориин дэргэдэхи № 2 эхин һургуулиин багша нүхэр Н. А. Кустова хөөрэнэ

...багшын хүдэлмэридэ 35 жэл соо хүдэл...өөб. Тиимэһээ үхибүүдтэ зааха ба тэдэнэ... ...мүүжүүлхэ талаар нэгэ бага дүршэлтэй ...он байнаб. Дүй дүршэлөө халан абалсаха ...бидэ багшанарта, илангаяа залуу багша... ...ехээр туһалха ба һуралсал-хүмүүжүүлгын ...эриин шанарые дээшэлүүлгэдэ шухала ...л болоно.

...дайнай ба дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ нэгэ ...эттэй эхин һургуулида хүдэлмэрилөөб. ...классуудта нэгэн доро хэшээл үнгэргэлгэ ...эн хэрэг байбашье, минии заадаг һургуу... ...һурагшанарай хододоо һэлгэжэ байдаг бо... ...ье һурагшадые хүмүүжүүлхэ ба һургаха ...э муу бэшэ үрэ туйлагдаа.

...үнгэрэгшэ һуралсалай жэлэй һүүлдэ минии ...һургуулиин 24 һурагшад бүгэдэ муу бэ... ...шэлтэтэйгээр дээдэ классуудта оруулаг...

...багшын хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй бол... ...хэшээлдээ һайнаар бэлэдхэдэг, тэрэнээ ...ээ бодожо үзэдэг, түсэбгүйгөөр нэгэшье ...л үнгэргэдэггүй байнаб.

...ургуулиин һурагшадай дүрим һайнаар нэб... ...жэ класс доторoo эрхим һайн жаяг журам ...улнабди. Жэшээлхэдэ, гурбан жэлэй турша ...урагшадай зүгһөө журам эбдэһэн ушар ...гүй.

...э бүхы зүйлнүүдые зүбөөр дүүргээд бай... ...һурагшадта бата бэхи ба гүнзэгы һуури... ...лэдхэл олгожо шададаха байна.

...рхимээр анхаралаа табина

...нскын аймагай Колесовско эхин һургуулиие ...ша нүхэр Е: А. Бэчальдинатай хөөрэлдөөн

...һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин ша... ...э дээшэлүүлгэ болбол һургуулиие һуралса... ...шэнэ жэлдэ эрхимээр бэлэдхэһэнһээ нилээд ...даха байна. Тиимэһээ 1946—1947 онуудай ...лсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэхэ түсэб манай ...уулида тон нариваар зохёогдоһон байна. ...һургуулиие шэнэ жэлдэ бэлэдхэхэ үе соо ...воскресник эмхидхэгдэжэ, һургуулиин гэр, ...нарай байра, мебель гүйсэд заһабарилагдаа. ...уулида хэрэгтэй 175 кубометр түлеэн гүй... ...бэлэдхэгдэһэн, 100 кубометрынь һургуулиин ...шэрэжэ асарагдаа.

...ургуулиин наһанай хүүгэд зүбөөр ба гүй... ...уридхэгдөө. Манай һургуули үнэндөө ию... ...7-до шэнэ жэлдэ бэлэн болоһон байна.

...багшанарнай бүгэдэ педагогическа дунда ...уулинуудые дүүргэһэн, лүй дүршэл ехэтэй ...д байбашье, тэрээндээ һанаагаа амараагүй, ...өөһэдынгөө эрдэм мэргэжэлэй ба идейно... ...тическэ хэмжээе улам дээшэлүүлхын тула ...гэлжэ эдибхитэйгээр хүдэлмэрилнэд.

Манай һургуулиин багшанарай коллектив ...лсалай шэнэ жэлдэ һуралсал-хүмүүжүүлгын ...эриин шанарые улам дээшэлүүлхын ту... ...ршэмтэйгээр тэмсэхэ байна.

...ралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэл дүүргэгдээ

...урын аймагай Шэбэртын 7 жэлэй һургуулиин директор нүхэр Ч. М. Митыпов хөөрэнэ

Бичурын аймагай Шэбэртын долоон жэлэй ...уули болбол манай аймаг соохи гансахан ...т һургуули юм. Дайнай урда тээ би энэ ...уулиин директорээр хүдэлмэрилэгшэ һэм.

Энэ оной апрель һарада армиһаа табигдажа ...д, гэгээрэлэй Министерствын приказаар да... ...тэрэ хүдэлжэ байһан һургуулидаа директор ...жо ороһон байнам.

Дайнай үедэ һургуулида заһабари хэгдээ... ..., зарим юумэнь һандархай, ехэ заһабаритай ...һон байгаа. Мүнөө һургуулиингаа заһабари ...э дүүргээбди. Гэбэл 11 пеэшэн заһагдаһан, ...ын рамануудта 610 дүрбэлжэн метр шэл ...жо һуулгагдаһан, 62 парта заһагдажа, шэр... ...даһан, мүн һургуулиин гэрэй орой заһагда..., доторынь сагаадагдаһан ба угаагдаһан, ...ю үүдэнинь шэрдэгдэһэн байна. Һургуулиа ...уулжа хашаа барлабди. 450 кубометр түлеэ ...дхэхэ түсэбтэй байһан аад, тэр нээ 100 про... ...т дүүргээд, мүнөө 250 кубометрыень һургуу... ...а шэрэжэ асарһан байнабди.

Арадай гэгээрэлэй хэрэгтэ үнэн сэхээр ба эдибхитэйгээр хүдэлмэрилжэ, энэ хэрэгтэ бага бэшэ амжалтануудые туйлаһан түрүү багшанар—республиканска съездын түлөөлэгшэдтэй хэгдэһэн хөөрэлдөөнүүдые дооро тунхаглабабди.

1945-1946 онуудай һуралсалай жэлэй дүнгүүд ба һуралсалай шэнэ жэлдэ һургуулинуудай һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин зорилгонууд тухай

Багшанарай республиканска съезд дээрэ Гэгээрэлэй Министр нүхэр Шадарэвай хэһэн элидхэлһээ

Үнгэрэгшэ 1945—46 онуудай һуралсалай жэлые манай республикын һургуулинууд бүгэдэниитын уялгата һуралсал тухай хуулиие бэелүүлхэ ба һургуулиин һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлхэ талаар хангалтагүй показательтайгаар дүүргэһэн байна.

1945 оной сентябриин 1-дэ гэхэ гү, али һуралсалай жэлэй эхиндэ манай республикын һургуулинуудта түсэбэй еһоор 69,8 мянган һурагшад һураха еһотой байгаа. Харин жэлэй эхиндэ 64,5 мянган һурагшад һургуулинуудта оруулагдажа, бүгэдэниитын һуралсал тухай хуулиие бэелүүлхэ түсэбые 92,4 процент дүүргэһэн байгаабди. 1—5—8-дахи классуудта 27,7 мянган һурагшадые абахын орондо 36 мянган һурагшадые абажа, эдэ классуудаар түсэбөө 147,4 процент дүүргэһэн байнабди. Бүгэдэ дээрэнь абажа харахада, түсэбөө муу бэшээр дүүргэһэн шэнгеэр харагдаха юм. Нарин хаража үзэхэдэ энэ талаар тон ондоо байдал гаргагдаха байна.

Нэгэдэхеэр, үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ 5,3 мянган хүүгэдые һургуулида хабаадуулжа шададаагүй гэхэ гү, али түсэбөө 7.6 процентээр дүүргээгүй байнабди.

Хоердохеор, 7 жэлэй ба дунда һургуулинуудай 5—7 ба 8—10-дахи классуудта һурагшадые абаха түсэбөө ехээр дүүргээгүйбди.

7 ба 8 наһатай хүүгэдые һургуулида абалгаар, түсэбһөө үлүү 8,2 мянган хүниие абаһан байбашье, 5-дахи классуудта 1,3 мянган хүниие, 8-дахи классуудта 300 хүниие дутуу абаһан байнабди: Тиихэдэ республика дотор 7-һоо 15 наһа хүртэр наһатай 5000 хүн (тэдэнэй 4184 хүниинь хүдөөдэ, 816 хүниинь городуудта ба хүдэлмэришэдэй поселогуудта) һургуулида хабаадуулагдаагүй байха юм.

Һуралсалай жэлэй эхиндэ Кабанскын, Закаменай, Курумканай ба бусад аймагууд һурагшадые абаха түсэбөө дүүргээд, тэдэ аймагуудай партийна, советскэ, илангаяа гэгээрэлэй хүдэлмэришэд һанаагаа амаржа, бүгэдэниитын һуралсал тухай асуудалда анхаралаа табилгаяа һуладхаһан байна. Тиимэ болохолсоронь тэдэ аймагуудта 200-һаа 450 хүртэр 7-һоо 15 хүртэр наһатай хүүгэд һургуулида ороогүй байһан юм!

Бүгэдэниитын һуралсалые бэелүүлхэ еһотой арадай гэгээрэлэй таһагууд, һургуулинууд ба сомоной советүүд һургуулиин наһанай хүүгэдые бүридхэлгые гүйсэд ба зүбөөр ябуулаагүй байха юм!

Баргажанай аймаг (арадай гэгээрэлэй таһагые даагша нүхэр З. Д. Винокур) бусад аймагуудһаа ондоо бэшэ байдалтай болобошье, үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ һайнаар бэлэдхэһэн, һургуулиин наһанай хүүгэдые зүбөөр ба гүйсэд бүридхэһэн дээрэһээ бүгэдэниитын һуралсал тухай хуулиие бэелүүлхэ түсэбөө гүйсэд дүүргэжэ шадаа. Мүн Кяхтын, Заиграйн аймагуудай зарим һургуулинууд муу бэшээр хүдэлмэрилһэн байна.

1945—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэбтэ юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудай тооe улам олошоруулха ба бүгэдэниитын һуралсал тухай хуулиие 7 наһанһаа эхилжэ городто ба хүдөөдэшье гүйсэдөөр бэелүүлхэ ябадал хараалагдаһан байна.

Энэ 1946—1947 онуудай һуралсалай жэлдэ манай республикын һургуулинуудта 74,0 мянган хүүгэд һураха еһотой. Һургуулиин наһанай бүхы хүүгэдые һуралсалда хабаадуулха даалгабариие заабол дүүргэлгэ хадаа 1946—1947 онуудай һуралсалай жэлдэ арадай гэгээрэлэй органууд ба һургуулинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй түрүүшын ээлжээнэй зорилго болоно.

Эдэ гол зорилгонуудые бэелүүлгэ хадаа һургуулиин материальна базые бэхижүүлхэ, һургуулиин эмхидхэлэй, ажахын ба хүмүүжүүлгын хэмжээ-ябуулгануудтань олониитые хабаадуулха хэрэгтэ тусгаар анхаралаа хандуулхые арадай гэгээрэлэй органуудһаа эринэ. Мүн энэ хэрэгтэ нютагай партийна комсомольско организацинуудые үргэнөөр хабаадуулха шухала.

Үнгэрэгшэ жэлэй дутуу дунданuудые дабтахагүйн тула һургуулиин наһанай хүүгэдые бүгэдыень һуралгада хабаадуулха ябадалай бэлэдхэлые үшөө дахин шалгажа, үзэхэ, һурагшадай, илангаяа дээдэ классай һурагшадай һуралсалай жэлэй эхиндэ саг болзор соонь суглархa ябадалые хангаха, түрэлхидэй дунда бүгэдэ-ниитын һуралсал тухай ойлгуулалмжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, энэ хэрэгтэ партийна комсомольско организацинуудай анхаралые хандуулха шухала болоно.

1945—1946 онуудай һуралсалай жэлдэ манай дунда һургуулинууд һурагшадтаа дээдэ һургуулида амжалтатайгаар һурахадань, мүн практическа хүдэлмэридэ ороходонь хэрэгтэй болохо бата бэхи ба гүнзэгы эрдэм мэргэжэл олгожо шадаагүй байһаниие тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Һургалга ба һурагшадай ойлгосодо еһо тэды хандаха ябадал үзэгдэдэг зангаараа байна. Һурагшадые эрдэмдэ һайнаар һургаха ябадалые манай республикын һургуулинууд шиидхэжэ шадаагүй. Хоердохи жэлдээ үлэхэ ябадал илангаяа хүдөөгэй ба бурят һургуулинуудта ехэ олон.

Методическа нэгэдэлнүүдэй хүдэлмэриие эрид һайжаруулха, эрхим багшанарай дүй дүршэлые тарааха, багшанарта, илангаяа залуу багшанарта, методическа туһаламжа үзүүлхэ хэрэг гээшэ тон ехэ удхашанартай байна.

Зарим багшанарай, илангаяа эхин һургуулинуудай багшанарай эрдэм мэргэжэлээр тон доодо хэмжээндэ байһаниие, тэрэ мүртөө хүдэлмэриин түсэб зохеодоггүй, хэшээлдээ бэлэдхэдэггүй, һурагшанарай тетрадь ханамжагүйгөөр шалгадаг, класс соогоо жаяг журам байгуулжа шададаггүй, һуралсалайнгаа хэрэгсэлдэ ээзн бэшээр хандадаг, 2-3 классуудаар хэшээл хэжэ шададаггүй ушарнуудай аймаг бүхэндэ үзэгдэдэг байһан ба тэрэниие зайлуулан усадхахын шухала байһаниие тэмдэглэхэ шухала.

Географи, истори, физикэ, математика, ород хэлэ гэхэ зэргын гол гол предмедүүдээр һурагшанарай һуралгада дутуунууд олон. Эдэниие заахадаа үшөө сһо тэдыгээр хандадаг ушарнууд үзэгдэдэг байна. Физикэ ба химии заахадаа прибор хэрэглэхэ ба туршалга хэхэ ябадал тон үсөөн. Тиимэһээ һурагшадай эрдэм мэргэжэл гүнзэгы ба бата бэхи һууритай боложо шадаагүй байна. Эдэ дутуунуудые шэнэ һуралсалай жэлдэ усадхан зайлуулха тон шухала болоно.

Һургалга ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлхын тула, багшанарай эрдэм мэргэжэлые, политическэ ба методическа бэлэдхэлнүүдыень дээшэлүүлхэ тон шухала байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ багшанарые материальна талаар хангаха хэрэгтэ ехэхэн хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Үнгэрэгшэ хабар республикын 2.154 багшанар 273 гектар үмсын огород тариһан байха юм. Мүн 371 багшанар үнеэтэй болоһон байна. Жэшээлхэдэ, Яруунын аймагай 91 багшанарай 54-ниинь үнеэтэй болоо. Түнхэнэй аймагай 110 багшанарай 56-ниинь, Курумканай аймагай 90 багшанарай 45-ниинь үнеэтэй боложо шадаһан байна.

Тиигэбэшье, материальна талаар багшанарай байдалда бэрхэшээлнүүд мүнөөшье үзэгдэдэг байна. Гэбэл, салин хүлһыень хаһа саг соонь түлэдэггүй, эд бараагаар хангаха ябадалые удааруулдаг газарнууд олон үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Закаменай аймагай Санагын ба Енгорбын һургуулинуудай багшанар аймагай райпотребсоюзай гэмээр, һара үлүүтэй саг соо нормынгоо талха абаагүй байгаа.

Бурят һургуулинуудай хүдэлмэридэ. эдэ һургуулинуудта ород ба түрэлхи хэлэ заалгада тусгаар анхаралаа табиха шухала. Юуб гэхэдэ, бурят һургуулинуудта түрэлхи хэлэ ба ород хэлэ заалга тон хангалтагүйгөөр табигданхай байна. Илангаяа түрэлхи хэлэнэй багшанарта аймагай гэгээрэлэй таһагай ба тэрэнэй испекторнүүдэй зүгһөө бодото туһаламжа хүргэгдэдэггүй ба тэдэнэй хүдэлмэриие хинадаггүй байна гээшэ.

Түрэлхи хэлэ заалгые һайжаруулхын зорилгоор, бурят литературна хэлэ шудалалгын дүй дүршэлые согсолон нэгэдхэхын тулада, БМАССР-эй, Читын ба Иркутска областьнуудай научна хүдэлмэрилэгшэд, уранзохеолшод ба хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй научна педагогическа конференци татаха тон шухала гэжэ һанагдана.

Мүн багшанарай дутамаг байһан дээрэһээ ондоо ажалда хүдэлмэрилжэ байһан багшанарые өөһэдынь багшын ажалда тэхэрюулэн бусааха ябадал тон шухала болоно.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ бүгэдэниитын һуралсал тухай хуулиие гүйсэд бэелүүлхэ ба һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шанарые бүри дээшэлүүлхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэхэ хэрэгтэй.

БҮГЭДЭНИИТЫН ҺУРАЛСАЛ ТУХАЙ ХУУЛИИЕ ЭРХИМЭЭР БЭЕЛҮҮЛХЭ

Баргажанай аймагай арадай гэгээрэлэй таһагые даагша нүхэр З. Д. Винокур хөөрэнэ

Манай аймагай багшанар болбол олониитын хабаадалгатайгаар үнгэрэгшэ жэлдэ ехэхэн оролдолго гаргажа, бүгэдэниитын һуралсал тухай хуулиие бэелүүлхын тула шухала хэмжээ-ябуулгануудые абаһан байна. Тиимэһээ 1945—1946 онуудай һуралсалай жэлдэ һургуулиин наһанай хүүгэдые һургуулида оруулха түсэбөө манай аймаг 100 процент дүүргэжэ шадаа.

Манай аймагай һургуулинууд һуралсалай шэнэ жэлдэ гол түлэб бэлэн болоо. Гэгээрэлэй Министерствын түсэбэй ёһоор 4000 кубометр түлеэ бэлдэхэ байһан аад, бидэ 6000 кубометр бэлдээбди. Үшөө августын 10-да 2.800 кубометрынь һургуулинуудай газаа шэрэжэ асарагдаа.

Түсэбэй ёһоор 1 һургуулиин ехэ заһабари, 25 һургуулиин байшангуудай, 2 хамтын байрын юрын жэжэ заһабари хэгдэхэ байгаа. Мүнөө 3 һургуулиие заһабарилжа дүүргээбди. Юрын жэжэ заһабари гол түлэб гүйсэдхэгдөө.

Һурагшадые халуун хоолоор хангаха хэрэгые һайжаруулхын зорилгоор томо томоһ һургуулинуудта һургуули шадарын тарилганууд хэгдэһэн байна.

Һургуулиин наһанай хүүгэдэй бүридхэл хэгдэжэ дүүргэгдээ.

Эдэ бүхы хэрэгтэ манай аймагай колхозууд ба бүхы олониитэ халуун туһаламжа үзүүлһэн байна. Жэшээлхэдэ, „Победа" колхоз Агафоновско эхин һургуулиин, Калининай нэрэмжэтэ колхоз Чилейскэ долоон жэлэй һургуулиин байшангуудта ехэ заһабари хэжэ дүүргээд, түлеэ бэлэдхэхэдэнь ба шэрэхэдэнь туһалһан байха юм.

Һургуулиин хүмүүжүүлгын хэрэгтэ эрхимээр туһалха

БЛКСМ-эй Мухаршэбэрэй айкомой хоёрдохи секретарь нүхэр С. А. Кузнецоватай хөөрэлдөөн

Манай аймагай комсомольско организацинууд һурагшад багашуулые коммунистическэ еһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэнь һургуулинууд ба арадай гэгээрэлэй органуудта ехэхэн туһаламжа үзүүлдэг байна.

Пионерскэ ба комсомольско организацинууд һурагшанарай ойлгосые һайжаруулжа, тэдэндэ „һурагшанарай дүрим" нэбтэрүүлхэ хэрэгтэнь багшанарта эрхим туһалагшад боложо шадаһан байна.

Хүүгэдэй зунай амаралтые эмхидхэхын тула хүүгэдэй нэгэ талмай, нэгэ лагерь комсомольско организацинуудай халуун хабаадалгатайгаар эмхидхэгдэһэн байна. Тэдэндэ 100 гаран хүүгэд амаржа гараһан байха юм. Эдэ талмай ба лагерь комсомолой айкомой зүгһөө шадабаритай кадраар хангагдаһан байгаа. Мүн туһаламжа ехээр хэрэглэхэ һурагшанарта материальна туһаламжа үзүүлдэг байнабди. Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ һурагшадта 4300 түхэригэй комсомольско стипенди, 4000 түхэригэй гутал хубсаһан үгтэһэн байна.

Һургуулида халуун анхарал табиха

Закаменай аймагай Улэгшэнэй сомоной сэведэй депутат Ц. У. Улзытуев иигэжэ хөөрэнэ

Сомонойнгоо дунда һургуулиие һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэхэ асуудалые сомоной соведэй сесси дээрэ хэлсэжэ, һургуулидаа шухала туһаламжа үзүүлхэ тухай дэлгэрэнгы шиидхэбэри абаһан байгаабди.

„Май 1" гэжэ ба Калининай нэрэмжэтэ колхозууд энэ оной марта һарада эмхидхэгдэһэн воскресникта халуунаар хабаадалсаһан байха юм. Энэ воскресникта хабаадалсаһан колхозникууд 400 кубометр түлеэ бэлэдхэжэ, тэрэнээ тэрэ доронь бултыень һургуулиин газаа зөөжэ асарһан байна. Манай сомоной „Майн 1",Калининай нэрэмжэтэ ба мантай зэргэлжэ һууһан сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудһаа 6 дархашуулые июль һара соо һургуулидаа заһабари хэхые томилһон байгаабди. Энэ һургуулиие заһабарилга түсэбэй ёһоор августын нэгээдэ дүүргэгдэхэ байһан аад, эдэ дархашуулай эршэмтэйгээр ажалаһанай ашаар июлиин 20-до гүйсэд дүүргэгдэһэн байна.

Мүн һурагшадые халуун хоолоор хангаха ябадалые һайжаруулхын зорилгоор сомоной хоёр колхозуудай хүсөөр хоёр гектар шэниисэ, 3 гектар ячмень ба 2 гектар овес таригдаһан байха юм.

Гадна, манай совет һурагшанарай материальна байдалые һайжаруулхын тула энэ хэрэгтэ тусгаар анхаралаа хандуулдаг байна.

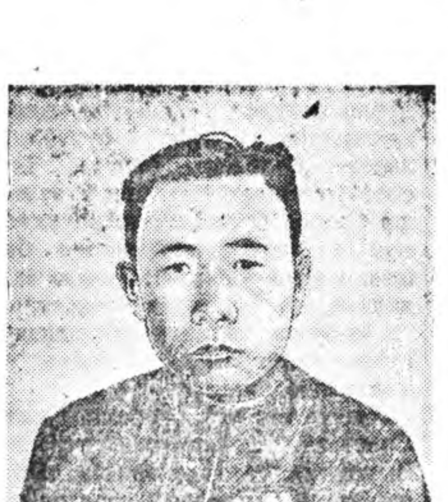

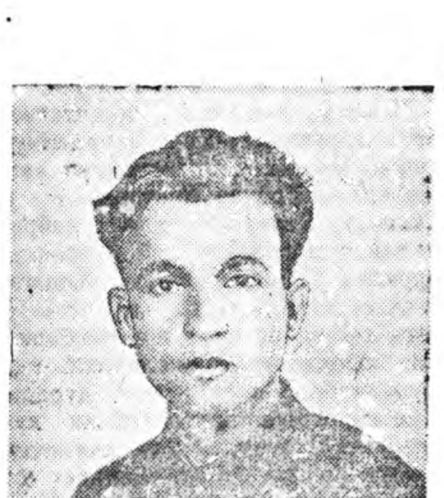

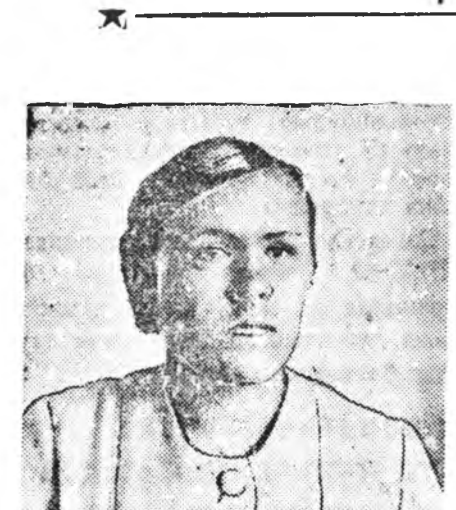

...УРАГ ДЭЭРЭ: (Зүүн гарһаа) 1. Прибайкальска аймагай Ильинскэ сомоной санаториин дэргэдэхи № 2 һургуулиин багша Н. А. Кустова, 2. Кабанскын аймагай Колесовко эхин һургуулиие даагша Е. А. Ба-...льдина, 3. Бичурын аймагай Шэбэртын долоон жэлэй һургуулиин директор Ч. М. Митыпов, 4. Баргажанай аймагай арадай гэгээрэлэй таһагые даагша З. Д. Винокур, 5. ВЛКСМ-эй Мухаршэбэрэй ай...комой хоёрдохи секретарь С. А. Кузнецова. 6. Закаменай аймагай Улэгшэнэй сомоной депутат Ц. У. Улзытуев.

А. Красавцевагай фото.

Парижска Амгалан тайбанай конференци дээ…

ПАРИЖ, августын 19. (ТАСС-эй тусхай корр). Эб найрамдалай договорнуудай проектнүүдые шэнжэлэн үзэхын тулада Амгалан тайбанай конференцеэр байгуулагдаһан комиссинууд мүнөөдэр үглөөнһөө хойшо хүдэлмэрилбэ. Заседанинууд хадаа комиссинуудай хүдэлмэриин гурим журамые зүбшэн хэлсэһэн байха юм.

Италида хамаатай экономическа асуудалнууд тушаа комиссида 20 делегациин түлөөлэгшэд хабаадалсаба. Советскэ делегациин үмэнэһөө Вышинский ба Арутюнян хабаадалсаба. Тус комисси хадаа Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой статьянуудые зүбшэн хэлсэхэ журамые хаража үзэһэн байгаа.

Советскэ делегациин дурадхалаар эб найрамдалай договорой проектын бүлэгүүдые статья бүхэнөөр һубарюулан хаража үзэхэ гэжэ шиидхэгдээ.

Эб найрамдалай договорой проектын экономическа статьянууд тушаа заһабари оруулха бэ итальянска делегациин һанал бодолые дуулаха журам тухай зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Тус комисси болбол итальянска делегациин өөрынгөө дурадхаһан ажаглалтануудые бэшэгээр мэдүүлжэ үгэхыень дурадхаха гэжэ шиидхэһэн байна. Тэрээнһээ гадна, хэрэгтэй болоод байгаа һаань, комиссинуудай заседанинууд дээрэ үгэ хэлэхэ зүбшөөрэл итальянска делегацида үгтэһэн байгаа.

Подкомитедүүдые байгуулха тухай комиссиин түрүүлэгшэ Бер гэшын (Инди) дурадхал тушаа угаа түргэнөөр һанамжануудые андалдан хэлсэһэн байна. Үлэмжэ хэсүү бэрхэ асуудалнуудые уридшалан хаража үзэхэ ба элидхэлнүүдые бэлэдхэхын тулада подкомитедүүдые байгуулха һэмди гэжэ комиссиин түрүүлэгшэ дурадхаба.

Түрүүлэгшын оруулһан энэ дурадхалые буруушаажа Австралиин, СССР-эй Франциин, Урда-Африканска Союзай ба бусад түлөөлэгшэд үгэ хэлэһэн байна. Һанамжануудай андалдан хэлсэһэн һүүлээр эб найрамдалай договорой проектын тодорхой статьянуудые хаража үзэлгэн соогуур, шухала болоод байгаа һаань, тиимэ подкомитедүүдые бии болгожо болохо тухай үгөө нэгэдэн байна юм.

* * *

Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой проект тушаа комиссинуудай хүдэлмэрилжэ эхилһэн дашарамда итальянска делегацида хабаадагшад ба тэдэнтэй хамта ябалсаһан хүнүүдэй Парижда айхабтар эдибхитэйгээр аашалжа байһыень тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Конференциин членүүдтэ ба хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ таража үгэһэн меморандум соо итальянска делегаци болбол эб найрамдалай договорой проектын оршолдо Итали гээшэ дуугүйгөөр капитулироваха гэжэ бэшэгдэһэнэй орхихые дурадхана. Бусад заһабаринуудиишье мүн тиимэрхүүгээр бэшэгдэнхэй.

Итальянска делегацитай хамта Римһээ ерэлсэһэн хүнүүдэй дунда мэнэ һаяхан эдибхитэй фашистнууд ябаһан хүнүүд бии байһыень тэмдэглэхэ ушартай. Жэшээнь, «Иль Глобо» гэжэ газетын корреспондент, журналист Херзин гэгшые нэрлэжэ хэлэхэдэ болоно. Тэрэ хадаа немецүүдтэй нүхэсэжэ ябаһан юм. Теэд мүнөө болоходо Амгалан тайбанай конференциин хүдэлмэри тухай бэшэжэ, итальянска олониитэдэ хүргэжэ байха тушаалтай болоод ябанабшуу.

Итальянска техническэ делегациин хүтэлбэрилэгшэ Беттоло гэгшэ хуулита делегадуудай ерэхэһээ бүри түрүүн Парижда ерээд байхадаа би болбол Италиин хуулита делегациин «авангард гэшэеб» гэхэ һанаатайгаар корреспондентнүүдтэ мэдүүлһэн байха юм. Тингэжэ байхадаа Беттоло болбол Триест ба итало-югославска хилэ тухай асуудал тушаа Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Советэй шиидхэбэриие конференци өбшөөгөөд байгаа юм һаань, «200 мянган италинецүүд түмэр хүшэгын саана үлэжэ, Итали гээшэ коммунистическэ үзэл һэбтэрхын тулада үргэнөөр нээлтэтэй байха юм»—гэжэ һүгэһэн байха юм.

Парижда байгаа итальянска делегацитай хамта ябаһан хуулита хүнүүдэй тиимэ фашистска үгэнүүдые хэлэжэ байдаг ушарынь энэ делегациин составай ямар байһыень бага бэшээр гэршэлэн харуулна.

Хэдэ хэдэн французска газетэнүүд болбол итальянска делегациин ажал-ябуулгые буруушааһан, тон ехээр дураа гутаһанаа элирхэйлэн бэшэнэ. «Марсей» гэжэ недели бүридэ гарадаг газетэ түрүү бэшэг соогоо иигэжэ бэшэнэ: «конференциин пленарна заседани дээрэ де Гаспериин хэлэһэн үгэ хадаа бидэнэй дурые айхабтар ехээр гутааба. Һүүлэй жэлнүүдтэ Европодо шуһата событинуудай болоһоной түлөө хүндэ хүшэр харюусалгатай байһан өөрынгөө оронoй байдалые тайлбарилан хэлэхын тулада улаахооронһоо конференцидэ ерэһэн энэ хүнийе тад ондоо юумэ хэлээ бээд гэжэ хүлеэжэ байгаа һэмди».

«Адсьон» гэжэ нүгөөдэ Парижска газетэ хадаа де Гаспериин хэлэһэн үгые аюултай гэжэ нэрлэнэ.

Греческэ түлөөлэгшэ болбол дайнай һүүлшын үедэ союзнигуудай талада орожо, Германида эсэргүү тэмсэлдэ Болгариин дүүргэһэн үүргые бага болгохо гэһэн удхатай мэдүүлгые протокол соо оруулхын тулада, комиссиин хүдэлмэриин журам тухай зүбшэн хэлсэлгые һамбаашалха гэһэн һэдэлгэ гаргаба. Теэд энэ һэдэлгэнь бүтөөгүй. Советскэ делегациин член К. Новиковой дурадхалаар комисси болбол греческэ дурадхалые нэгэн дуугаар буруушаан орхиһон байна.

Сэрэгэй комиссида

Амгалан тайбанай конференциин сэрэгэй комиссиин мүнөөдэрэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсэхэ асуудалынь элидхэлшые һунгаха ба саашанхи хүдэлмэриин журамые тодорхойлон гаргаха гэһэн байгаа. СССР-эй делегациин түлөөлэгшэ генерал-лейтенант Славин гэгшэ Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой сэрэгэй статьянуудые зүбшэн хэлсэлгые дүрбэдэхи асуудал болгожо зүблэхэ зүйлдэ оруулхые дурадхаба.

Энэ дурадхалые буруушаажа Австрали, Греци ба Бельгиин делегадууд үгэ хэлэһэн байна. Великобританиин түлөөлэгшэ Александер гэгшэ зүблэхэ зүйлэй дүрбэдэхи пунктые «элдэб асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ» гээд нэрлэхэ гэжэ дурадхаба. Теэд генерал Славин хадаа комиссиин үмэнэ ямаршье элдэбын асуудалнууд табигдаагүй гэжэ тэмдэглэһэн байха юм. «Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой сэрэгэй статьянууд» гэһэн тодорхой асуудал зүбшэн хэлсэхые дурадхагдана.

СССР-эй делегадай оруулһан дурадхалые Украинын, Чехословакиин ба США-гэй түлөөлэгшэд дэмжэн дүнгэлсэһэн байгаа, тиихэ зуура США-гэй делегат болбол хэрбээ саг туха байгаагүй юм һаань, дүрбэдэхи асуудал мүнөөдэр хэлсэгдээд лэ дүүрэхэ бэшэ, харин удаадахи заседани дээрэ хэлсэхэ зүйлнүүдэй түрүүшын пункт боложо орохо еһотой гээд тайлбарилан хэлэһэн байна. Голосовани болоходонь СССР-эй делегадай дурадхалые 2 голос (Австрали ба Бельги) буруушаажа 18 хүн голос һайшаажа, баталагдаһан байгаа.

Великобританиин делегациин дурадхалаар тус комисси хадаа Эфиопиин делегат Мехдин гэгшые комиссиин түрүүлэгшэ болгожо нэгэн дуугаар һунгаһан байна.

Хүдэлмэриин саашанхи журам тухай асуудалые зүбшэн хэлсэхэдэнь үни удаан саг соо буляалдаата хэлсээнүүд болоһон байгаа. Зарим оронуудай, тэдэнэй дунда Великобританиин ба Франциин түлөөлэгшэд хадаа «арсалдаата асуудалнуудые» зүбшэн хэлсэжэ байха подкомиссинуудые энэ дары бии болгохо һэмди гэжэ дурадхаба. Жэшээнь, Великобританиин түлөөлэгшэ Александер гэгшэ мүнөө эндэ далайн, агаарай-сэрэгэй ба ниитын подкомиссинуудые бии болгохо гэжэ дурадхаба.

СССР-эй делегаци болбол энэ дары подкомиссинуудые бии болгохо гэһэниие буруушаажа арсаһан байна, ушарынь хадаа Александерай оруулһан энэ дурадхалай удха дээрэһээшье хараад үзэхэдэ, тус комиссида ямар нэгэн арсалдаануудай гараха байһаниие мүнөөнһөө тухайлжа мэдээд байна гээшэ. Гэхэ зуура, арсалдаатай юумэ байхагүй, юундэб гэхэдэ комиссида хабаадагшад зүбшэн хэлсэхэ гол шухала асуудалдаа үшөө ороодүй байнабшуу.

Үни удаан үгэ хэлэлгэн болоһоной һүүлээр Великобританиин түлөөлэгшэ өөрынгөө дурадхалые буцаажа абаба, тиихэдэнь комисси болбол дары дээрэ шухала хэрэгтэй болоогүй байһан хадань, подкомиссинуудые байгуулхагүй гэжэ шиидхэһэн байна.

Эб найрамдалай договорой проект тушаа урдань дайсан байһан оронуудай делегацинуудай өөһэдынгөө һанал бодолые бэшэжэ үгэхэ болзор ба формо тухай асуудалые зүбшэн хэлсэжэ, мүн лэ нилээд ехэ сагаа бараһан байна. Бүхы комиссинуудта хабаадахаар секретариадай зохеожо гаргаха процедурын дүрим заабариие баримталха гэжэ тус комисси шиидхэһэн байна.

* * *

ПАРИЖ, августын 20. (ТАСС-эй тусхай корр). Эб найрамдалай договорнуудай проектнүүдые хаража үзэхын тулада Амгалан тайбанай конференцеэр байгуулагдаһан комиссинууд үсэгэлдэр ба мүнөөдэр хүдэлмэрилжэ байна. Советскэ делегациин түлөөлэгшэд хадаа договорнуудай проектнүүдые статья бүхэнөөр, бүлэг-бүлэгөөр хаража үзэлгые заашье удааруулангүй эхилхэ һэмди гэжэ бүхы комиссинуудта эрилтэ табиһан байгаа.

Тиигэжэ байхадань бусад зарим делегадууд эдэ проектнүүдые хаража үзэлгые хойшолуулха һанаатай байна. Тэдэнэр хадаа ажал хэрэгээ ябуулхаһаа арсажа, элдэбын процедурна шалтагуудые дурсажа хэлэһэн байха юм. Жэшээнь комисси хадаа өөрынгөө хүдэлмэриие тон нарииһаар түсэблэхэ еһотой гэнэ. Сэрэгэй комиссида ямарнууд арсалдаанууд гаража болохо гээшэб гээд эртээнһээ тухайлажа хэлэхэ ба болоодүй эдэ арсалдаание таарулан шиидхэхын тулада подкомиссинуудые дары байгуулха гэһэн һэдэлгые үсэгэлдэр зарим делегадууд гаргаһан байха юм.

Энээн тухай мүнөөдэр «Нью-Йорк Геральд Трибюн» гэжэ газетэ бэшэхэдээ: «Советскэ Россиин түлөөлэгшэд договорнуудай проектнүүдые дары түргэн ба нарин һайнаар хаража үзэхэ гэжэ үсэгэлдэрэй заседани дээрэ хэлэбэ. Иигэжэ байхадань гол түлэб английска ба австралийска делегаци бүхэли үдэртөө тэрээндэ зүршэһэн байгаа» гэнэ.

Италида хамаатай политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа комиссиин, мүн Румынида хамаатай политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа комиссиин заседани дээрэ мүнөөдэр мүн лэ тиимэ юумэ болоһон байна.

Италида хамаатай политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа комиссиин заседаниин эхилжэ ядажа байтар Австралиин түлөөлэгшэ Эватт гэгшэ эб найрамдалай договорнуудай проектдэ оруулха заһабаринуудые бэшэгээр үгэхын тулада болзорынь үшөө үнгэрөөдүй байна гэжэ шалтаг бариад, энэ заседаниие хойшолуулха гэжэ дурадхаба. Тиигээд энэ дурадхалые голосованида табихамни гэжэ комиссиин түрүүлэгшын хэлэхэдэнь Эватт болбол би заседаниие хойшолуулха гэжэ баадхана бэшэб, харин буляалдаата хэлсээниие хэжэ эхилхэ гэжэ дурадханаб гээд ондоогоор хэлэбэ. Эваттын иигэжэ хэлэһэниие түрүүлэгшэ Эгланд (Урда-Африканска Союз) дэмжэн дүнгэлсэжэ, договорой оршолые мүн лэ зүбшэн хэлсэхэ «генеральна дискусси» хэхэ гэбэ.

Иигэжэ асуудал табяад байхадань, Советскэ делегаци эрид хатуугаар арсаһан байна. Советскэ делегациин түлөөлэгшэ Вышинский иигэжэ мэдүүлээ:

«Бидэнэр яһала ехээр хөөрэлдөөбди, делегаци бүхэн өөрынгөө позициие тон тодорхойгоор хэлэжэ үгэбэ, тиимэ хадань бидэнэр дахяад буляалдаата хэлсээниие хэжэ байха бэшэ, харин бодото ажал хэрэгтээ орохо еһотойбди». Эб найрамдалай договорой проект тушаа өөрынгөө ажаглалтануудые бэшэгээр үгэхые дурадхагдаһан итальянска делегаци тус договорой оршол тухай меморандумые үгэһэн байна. Энээниие комисси хаража шадаха ба хараха еһотойшье байна. «Юушье шиидхэнгүйгөөр асуудалые хэлсэжэ үзэхэ гээшэ муу дурадхал юм гэжэ Советскэ делегаци тоолоно. Би хадаа үсөөн юумэ хөөрэлдөөд, олон юумэ шиидхэхэ гэжэ дурадханаб гээд Вышинский үргэлжэлүүлнэ. Итальянска делегациин заһабаринуудые дары түргэн хаража үзэхэ хэрэгтэ орохые Вышинский дурадхаба.

Советскэ делегациин түлөөлэгшын хэлэһэниие буруушаажа юушье хэлэхын аргагүй байба. Тиимэ хадань, Эватт болон Урда Африканска Союзай түлөөлэгшэ хадаа советскэ делегадай дурадхалые дэмжэн дүнгэлсэнэбди гэжэ мэдүүлбэ. Тиижэ байтар итальянска делегациин меморандум соо бии байһан дурадхалые комиссиин ямар нэгэн членэй хуулитаар оруулхада тэрэниие нүгөөдэ члениинь дэмжээд байгаа юм хадань, комисси зүбшэн хэлсэхэ эрхэтэй байна гэжэ гэнтэ мэдүүлбэ. Тиихэтэйнь сасуу процедурна асуудал тушаа үни удаан ба хашардаһа хүрэмөөр буляалдаата хэлсээн болоһон байгаа. Тэрээн соогуур Великобританиин түлөөлэгшэ болбол бусад комиссинуудташье мүн лэ иимэ процедурна бэрхэшээлнүүдэй ушаржа болохо байһан хадань, конференциин секретариадта энээниие тайлбарилан хэлэхыень гуйжа хандабал дээрэ байха гэжэ мэдүүлһэн байна.

Хоердохео үгэ абажа хэлэһэн Советскэ делегациин түлөөлэгшэ Вышинский иигэжэ хэлэбэ: «Эб найрамдалай договорой проектые зүбшэн хэлсэхэ хэрэгтэ орохобди» гэжэ найдахаяа болеод байнаб. Эндэ минута болоод лэ ямар нэгэн шэнэ проблемэ гаража ерэнэ. Одоошье мүнөө хүдэлмэридөө орое гэһэн дурадхалтайгаар делегадуудта хандаха байнаб. Хэрбээ хэрэгтэй болоо һаань, шиидхэбэри гаргажа байхабди. Хэрэггүй юм һаань, үгы юм ааб даа. Эндэ ямаршье проблемэ байхагүй гэбэ.

Хэрбээ дурадхалай ороод байгаа юм хадань, тэрэниие зүбшэн хэлсэхэ хэрэгтэй гэһэн демократическа шухала заабари тухай Вышинский һануулна. Августын 16 болтор договорой бүлэг бүхэн тушаа амяар амяарынь өөһэдынгөө һа… дые бэшэжэ оруулхые … делегацида дурадхагдаһ… Тэрэ меморандум авгус… үгтэһэн байгаа. Мүнөө… зүбшэн хэлсэхэ хэрэгтэй…

Вышинский болбол … зүбшэн хэлсэлгые зогсоо… хэрэгтээ ороод, италья… рандумые бүлэг бүлэгөөр… жа үзэхөөр эхилхые дура…

Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай догово… преамбулые зүбшэн хэлсэлгэ

Энээнэй һүүлээр процедурна асуудал тушаа буляалдаата хэлсээниие хэхэмнай гэһэн хүн байгаагүй. Комиссиин түрүүлэгшэ болбол итальянска меморандумай түрүүшын пунктые зүбшэн хэлсэлгэдэ табиба. Тэрээн соогоо итальянска делегаци хадаа агрессидэ Италиин хабаадалсаһан тухай бэшэгдэһэниие зөөлэрүүлхые эриһэн байха юм. Итали хадаа Бельги, Голланди Польша, Чехословакида дай хэзээшье соносхоогүй юм. Эдэ гүрэнүүд болон Италиин хоорондо дайн байлдаан болоогүй юм гэхэ мэтээр итальянска меморандум соо хэлэгдэнэ.

Иигэжэ хэлэһыень комиссиин членүүд эрид шууд буруушаажа арсаһан байгаа. Жэшээнь, Польшын түлөөлэгшэ болбол Польша хадаа Италитай дайнай байдалтай байгаа һэн. Польско гражданинууд Италида байхадаа дайсан гүрэнэй гражданинууд шэнгеэр харагдадаг һэн, тэдэнэй эд зөөринь усадхагдаа һэн. Польско сэрэгүүд Хойто Африкада ба Италида итальянска сэрэгүүдтэ эсэргүүсэн дайн байлдаануудта хабаадалсаһан юм, польско флот Дундада далай дээрэ өөрынгөө нэгэ эрхим кораблиие гээһэн юм гэжэ һануулһан байна. Эдэ бүгэдын һүүлээр Итали гээшэ Польшотой дайлалдаагүй юм гэжэ хэлэжэ яагаад болохо гээшэб.

Белоруссиин делегат Киселев хадаа конференциин плен… итальянска делегациие … шо де Гаспериин хэлэһэн … нуулна. Де Гаспери хадаа… ска фашизмые сарюунда … һэдэлгэ хэһэн байна. Де… болбол фашизмые буруу… Муссолини түрүүтэй … фашизмын хэһэн сэрэг… ябадалнуудые гүнзэгыгөөр… жэ харуулаагүй байба. Ит… делегациин заһабаринууд … радхалнууд хадаа конфер… рэ де Гаспериин хэлэһэн … Тэрэнь агресси хэһэнэй түл… болон тэрэнэй фашистска … шодой харюусалгые хи… гэһэн һэдэлгэ болоно.

Итали хадаа зарим нэг… на ба нэгэдэмэл держ… агрессивнэ дай соносхоһон … һанаатай итальянска де… бэшэһэн заһабари үнэн бэ… Белорусска делегаци тоол…

Итальянска меморандум… рүшын бүлэг соо хэлэгдэ… баринуудые буруушааж… ви, Чехословаки, Бельги ба… оронуудай түлөөлэгшэд үгэ… байгаа. Хожомынь эдэ … нуудые үмөөрэжэ хэлэһэн… гараагүй.

Итальянска меморандум… шань зүбшэн хэлсэлгэ үдэш… седани дээрэ болохоор х… лагдаа.

Финляндитай хэгдэхэ эб найрамдалай договор тушаа комиссида

Финляндитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой проектын политическэ ба территориальна статьянууд тушаа комиссиин заседани мүн лэ хүдэлмэриин журам тогтоохо тухай зорюулагдаа. Тус комиссиин хүдэлмэридэ СССР-эй делегациин үмэнэһөө Советскэ делегациин членүүд К. Новиков ба Эстониин Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Круус гэгшэд хабаадалсаба.

Новиков болбол Финляндитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой оршолые мүнөө энэ гэһээр зүбшэн хэлсэжэ эхилээд, удаа тээнь саг туха байгаа юм хадань, статья бүхэнөөр зүбшэн хэлсэхэ байнабди гэжэ мэдүүлбэ. Советскэ делегадай дурадхалые Украинын, Чехословакиин ба Белоруссиин түлөөлэгшэд дэмжэн дүнгэлсэбэ. Канада, Великобритани ба Австралиин түлөөлэгшэд энээниие буруушаажа хэлэһэн байгаа. Тэдэнэр хадаа элдэб олон делегацинуудай дурадхажа байһан заһабаринуудай бэшэгдээд хубаагдажа үгтөөдүй сагта энээниие зүбшэн хэлсэжэ шадахагүйбди гэһэн байха юм.

Тиигээд голосовани болоходонь бүхы заһабаринуудай абтаха саг хүртэр эб найрамдалай договорой проект хаража үзэлгые хойшолуулха гэжэ олонхиин дуугаар шиидхэһэн байна.

Дам саашаа эб найрамдалай договорой проект тухай финскэ делегациин һанамжануудые дуулаха журам харагдажа үзэгдэбэ. Финляндитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой политическэ ба территориальна статьянуудые шэнжэлэн үзэхэ комиссиин хүдэлмэриие түргэдхэхын зорилгоор, урдань дайсан байһан оронуудай һанал бодолнуудые зохихо комиссинуудта хэлэжэ үгэхэ тушаа ниитын дүрим заабари тогтоохыень генеральна секретариадые гуйха гэжэ СССР-эй түлөөлэгшэ К. Новиковой дурадхалаар шиидхэгдэһэн байна.

Балканууд ба Финляндида хамаатай экономическа асуудалнууд тушаа комиссида

Августын 19-дэ болоһон заседани дээрэ Балканууд ба Финляндида хамаатай экономическа асуудалнууд тушаа комисси саашадаа ябуулха хүдэлмэриин гурим журамые зүбшэн хэлсэһэн байна.

Советскэ делегаци болбол Румынитай, Болгаритай, Венгритэй ба Финляндитай хэхэ эб найрамдалай договорнуудай проектнүүдэй экономическа статьянуудые договор бүхэн тушаа амяар амяарынь хаража үзэхэ гэһэн дурадхал оруулба. Энэ дурадхал оруулһан Советскэ делегациин түлөөлэгшэ Геращенко болбол тиимэ гуримтай байбал бүхы договорнуудые түргэнөөр хаража үзэхэ ба договор бүхэнэй онсо илгаае харалсаха аргатай байхабди гэжэ тэмдэглэбэ.

Советскэ делегациин дурадхал США-гэй, Великобританиин ба Франциин делегадуудаар дэмжэгдэжэ, тус комисси дээрэ нэгэн дуугаар баталагдан абтаба.

Болгарида хамаатай политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа комиссида

Болгарида хамаатай политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа комиссиин заседани Белоруссиин делегат Киселев түрүүлэгшэ-гэйгээр болоһон байна.

Тус комисси өөрынгөө хүдэлмэриин журам тогтообо.

Советскэ делегациин дурадхалаар тус комиссиин элидхэлшээр Джебб (Великобритани) баталагдаа.

Румынида хамаатай политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа коми…

Политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа комисси августын 20-ой үглөөгүүр суглараад байхадаа, элидхэлшые һунгажа олохо ба комиссиин хүдэлмэриин журамые тогтоохо гэһэн хоер асуудал шиидхэхэ еһотой байһан юм.

Английска делегадай дурадхалаар элидхэлшэнүүдые һунгаха хэрэг удаадахи заседани болтор хойшолуулагдаһан байгаа.

Комиссиин түрүүлэгшэ Мануильский болбол Румынитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой проектые оршолһоонь эхилээд бүлэг-бүлэгөөр зүбшэн хэлсэжэ орохые дурадхаба.

Французска делегациин түлөөлэгшэ Катру гэгшэ Французска делегаци хадаа эб найрамдалай договорой проектые статья бүхэнөөрынь зүбшэн хэлсэжэ орохоор бэлэн байна гэжэ хэлэбэ. Зүгөөр Великобританиин делегат заһабаринуудые оруулха болзор үшөө дүүрээдүй гэжэ урдаа бариад, тэрээнһээ арсаһан байна. Тэрэ хадаа договорые зүбшэн хэлсэжэ эхилбэшье, эдэ статьянууд тушаа ямаршье шиидхэбэри гаргахагүй гэжэ хэлэ… юм.

Французска делегат Катр… урдань дайсан байһан ор… түлөөлэгшэдэй үгэ хэлэхые… лаха журам тогтоохо гэһэн… табиба. Тэрэ хадаа энэ … тушаа генеральна секрет… шиидхэбэри гаратарынь хү… жэ дурадхаһан байна. … делегациин түлөөлэгшэ Бо… хадаа процедурын дүрим за… еһоор, урдань дайсан байһ… нуудай түлөөлэгшэдэй үгэ … комиссинууд дуратай сагта… наха эрхэтэй юм гээд арса… на.

Румынитай хэгдэхэ эб на… лай договорой проектые саг… хаража үзэхые буруушааһан… сиин зарим членүүдэй арса… һан хадань, түрүүлэгшэ … эсэсэй шиидхэбэри гарга… договорой статьянуудые … хэлсэһэнэй хэрэггүй гэжэ … лээд, заседаниие хааха гэж… радхаба. Энэ дурадхал ба… абтаһан байгаа.

Италида хамаатай политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа комисс… августын 20-ой үдэшын заседани

ПАРИЖ. августын 20. (ТАСС-эй тусхай корр.). Италида хамаатай политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа комиссиин үдэшын заседани дээрэ итальянска делегациин меморандум соо бэшэгдэһэн дурадхалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлбэ. Үглөөнэй заседани дээрэ болоһондол адли комиссиин членүүд фашистска Италиие сарюунда гаргаха ба осиин державануудай агрессидэ хабаадалсаһан үүргыень бага болгохо гэһэн зорилготой итальянска делегациин дурадхалда дурагүй байһанаа нэгэн һаналаар хэлэжэ мэдүүлбэ.

Итальянска заһабаринууд тушаа зохихо шиидхэбэринүүдые баталжа абаад, комисси гээшэ Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой проектые дам саашань хаража үзэхэ юм гэжэ хүлеэхээр байгаа бэлэй. Теэд үгэ хэлэлгэнэй дүүрэмсээр комиссиин түрүүлэгшэ Эгланд болбол (Урда-Африканска Союз) итальянска заһабаринуудые баталжа абаха гү, али арсаха тухай асуудалые комиссинууд шиидхэхэ еһогүй юм гээд мэдүүлбэ. Тиихэдэнь английска түлөөлэгшэ Джебб гэгшэ урдань дайсан байһан оронуудай делегацинуудай дурадхаһан заһабаринуудые хаража үзэхэ процедурые конференциин секретариадай зохео… гаха саг хүртэр ямаршье ши… ри баталан абахагүй байна… дурадхаһан байгаа.

Тус асуудалые иигэжэ … байхадань, Советскэ Союзай… лавиин ба бусад олон гүр… түлөөлэгшэд арсаһан байха…

«Бидэнэр итальянска ме… мые зүбшэн хэлсэжэ дүүр… гээд советскэ делегациин т… шэ нүхэр Вышинский хэлэнэ,… шиидхэбэри баталжа гаргаха… тэй. Хэрбээ эдэнэй дурадха… һабаринуудта ямараар ханд… һанаа бэшээгүй һаамнай, … зүбшөөхэ гү, али үгы ба… оройдоошье мэдэгдэхэгүй …

Удаа тээнь элдэбээр үгэ … болонгүй үнгэрөөгүй. Жэшэ… нэ-зеландска делегат болбо… янска делегациин дурадхаһа… баринууд хадаа заһабарину… гээшэ гэжэ хэлэнэ.

Үни удаан буляалдаата хэл… лоһоной һүүлээр комисси … итальянска делегациин … заһабаринууд комиссиин зү… жээргэ абабагүй гэжэ прото… тэмдэглээд, польско ба Сове… легациин дурадхалаар ши… гаргаһан лэ байха юм.

Харюусалгата редактор Ц. Д. ДАМДИНЖ…

РЕДАКЦИИН АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС. Улан-Удэ. Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. редактора—23; ответ секретаря—3-23; отделов: партийной и комсомольской … сельского хозяйства—3-23 (2 зв): культуры и быта, промышленности и транспорта—4-52; писем трудящихся, внутренней информации и переводов—4-52 (2 зв.); об'явлений—2-64 (2 зв.)

Н—00683. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. Тираж …